

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра нової та новітньої історії України

15 березня 2017 р.

С. В. Гаврилюк

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ І РУХІВ В УКРАЇНІ ХХ СТОЛІТТЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

галузь знань 03 – «Гуманітарні науки»
спеціальність 032 Історія та археологія
спеціальність 014 Середня освіта (Історія)
освітня програма «Історія, правознавство, суспільствознавство»
освітня програма «Історія, європеїстика, археологія»

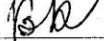
Луцьк – 2017

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія політичних партій і рухів в Україні XX століття.» для студентів за спеціальностями: 032 «Історія та археологія; 014 «Середня освіта (Історія)» «__»_____2017 р.

Розробник: Кучерепа М. М., професор кафедри нової та новітньої історії України, канд. іст. наук.

Рецензент: Шабала Я. М., докт. іст. наук, проф. кафедри археології, давньої та середньовічної історії України.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії України
протокол № 9 від 28.01.2017р.

Завідувач кафедри (проф. Баран В. К.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 4 від 2 березня 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) (Карліна О. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від 15.03. 2017 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Історія політичних партій і рухів в Україні ХХ століття» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра з галузі знань 03 – «гуманітарні науки» спеціальності: 032– історія та археологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія політичних партій і рухів в Україні у ХХ ст.» є основні етапи становлення, структура і зміст діяльності українського політикуму, поширення та соціальні функції рухів, громадських товариств, організацій і об'єднань, особливості політичних прийомів, які застосовували політичні партії і рухи в Україні для досягнення програмних цілей.

Міждисциплінарні зв'язки: з суспільними та гуманітарними науками. Проблематика курсу пов'язана міждисциплінарними зв'язками з новітньою історією України, політичною історією України, політологією, спеціальними історичними дисциплінами та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Передумови утворення і діяльність політичних партій і рухів в Україні (друга половина ХІХ – 1939 рр.)

2. Суспільно-політичне життя радянської і Західної України у 1939–1991 рр. Політичні партії і рухи в незалежній Україні

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	03 «Гуманітарні науки»	вибіркова
Модулів 3	Спеціальність 032 «Історія та археологія»	Рік підготовки 3
Змістових модулів 2		Семестр 5
ІНДЗ: є		Лекції 30 год.
Загальна кількість годин 120		Практичні (семінари) 16 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 2,5 год. консультацій 0,4 самостійної роботи 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Самостійна робота 66 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: є поглиблення знань студентів з новітньої історії України, вивчення передумов утворення, програмних засад і практичної діяльності політичних партій і рухів в Україні у ХХ столітті, вдосконалення умінь і навичок студентів аналізувати і співставляти історичний матеріал та використання набутих знань у практичній роботі.

Мета спецкурсу визначає наступні **завдання:**

- сприяти розвитку у студентів історичного мислення, вміння систематизувати матеріал;
- ознайомити студентів з фактологічним та аналітичним матеріалом з історії

політичних партій і рухів в Україні у ХХ ст.;

- простежити основні етапи становлення політичних партій і рухів;
- детальне вивчення особливостей програмних стратегічних завдань та тактичних прийомів, які застосовували політичні партії і рухи в Україні у ХХ столітті;
- висвітлити структуру і зміст створення, поширення, та соціальні функції рухів, громадських товариств, організацій і об'єднань;
- сприяти вдосконаленню навичок аналізувати і систематизувати історичний матеріал, співставляти його і орієнтуватися у політичній структурі українського суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- історіографію проблеми і джерельну базу навчальної дисципліни;
- основні поняття курсу;
- термінологію дисципліни;
- фактологічний та аналітичний матеріал з історії політичних партій і рухів в Україні;
- основні етапи становлення політичних партій і рухів в Україні та програми їхньої діяльності;
- особливості стратегічних і тактичних прийомів, які застосовували і застосовують політичні партії і рухи в Україні;
- процеси, події, явища, що відбувалися в українському політикумі упродовж ХХ ст., їх обумовленість, причинно-наслідковий контекст.

уміти:

- вільно володіти матеріалом навчальної дисципліни «Історія політичних партій і рухів в Україні ХХ століття»;
- розкривати суть будь-якого питання, які розглядалися під час вивчення курсу;
- не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз;
- систематизувати матеріал про український політикум ХХ століття;
- володіти термінологічним апаратом дисципліни;
- працювати з літературою та джерелами;
- обстоювати власну точку зору на дискусійні проблеми політичної історії України;
- робити висновки та узагальнення із процесів, що відбувалися в українському політикумі;
- використовувати набуті знання для написання письмових робіт та у майбутній фаховій роботі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Передумови утворення і діяльність політичних партій і рухів в Україні (друга половина ХІХ – 1939 рр.)

Тема 1.

Вступ. Соціально-економічні і політичні передумови виникнення політичних партій в Україні. Суспільні рухи, політичні організації і партії в Україні в ХІХ ст.

Структура і основні завдання спецкурсу. Джерела вивчення історії політичних партій і рухів в Україні. Література.

Економічні, соціальні і політичні передумови виникнення політичних партій. Політичне та економічне становище України в складі царської Росії і Австро-Угорської імперії у XIX ст. Зміни в соціально-класовій структурі суспільства. Українська інтелігенція. Посилення класової боротьби.

Перші політичні товариства. Масонські ложі. Декабристський рух. Гурток “Українська молодь”. Програмні документи і діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

Активізація національно-визвольного руху. Ліберальний і революційно-демократичний рухи. Народництво. Громади. Братство тарасівців. Загальна українська безпартійна демократична організація.

Селянський рух. Робітничий рух. Перші робітничі організації в Україні. Поширення соціалістичних ідей і перші соціал-демократичні групи і гуртки в Україні.

Суспільно-політичні рухи в західноукраїнських землях. Москвофіли і народовці. Утворення і діяльність перших українських національних політичних партій в Галичині. Русько-українська радикальна партія. Українська національно-демократична партія. Українська соціал-демократична партія.

Політичні портрети: Андрузький Г., Бачинський Ю., Білозерський В., Дідицький Б., Добрянський А., Драгоманов М., Єфремов С., Зубрицький Д., Кониський О., Костомаров М., Липа І., Міхновський М., Павлик М., Романчук Ю., Терлецький О., Трильовський К., Франко І.

Тема 2.

Політичні партії і суспільні рухи в Україні на початку XX ст. (1900 – березень 1917 р.)

Суспільно-політичний розвиток України на початку XX ст. Виникнення українських національних партій, їх програми, участь у боротьбі проти царизму (Революційна українська партія, Українська народна партія, Українська соціалістична партія, Українська партія соціалістів-революціонерів, Українська демократична партія, Українська радикальна партія, Українська демократично-радикальна партія, Українська соціал-демократична спілка Українська соціал-демократична робітнича партія та ін.). Український анархізм.

Виникнення місцевих організацій загальноросійських поміщицьких, чорносотенних, буржуазних і дрібнобуржуазних партій, їх ставлення до українського національного питання (Союз русского народа, Союз русских людей, Русский народный союз имени Михаила Архангела, Русская монархическая партия, Партия националистов, кадети, октябристи, есери, анархісти, РСДРП меншовики). Російський більшовизм в Україні.

Політичні партії і громадські організації в першій російській революції. Формування політичних таборів у революції. Аграрне і національне питання в програмах і тактиці політичних партій в роки революції. Українська думська громада. Політична реакція в Україні після поразки революції. Утворення та діяльність Товариства українських поступовців.

Політичні течії, рухи і партії в роки Першої світової війни. Утворення і діяльність Головної української ради, Союзу визволення України, Українських січових стрільців. Загострення національного питання в роки Першої світової війни.

Політичні партії у боротьбі за перемогу Лютневої буржуазно-демократичної революції, їх боротьба за маси.

Політичні портрети: Аксельрод П., Андрієвський Г., Антонович Д., Бачинський Ю., Винниченко В., Вітик С., Ганкевич М., Грінченко Б., Грушевський М., Дебогорій-Мокрієвич В., Дейч Л., Донцов Д., Єфремов С., Засулич В., Камінський Б., Левицький Є., Лотоцький О., Лучицький І., Мацієвич Л., Меленевський М., Міхновський М., Науменко В., Охримович В., Петлюра С., Петлюра С., Плеханов Г., Порш М., Русов М., Скоропис-

Тема 3.
Політичні партії в боротьбі за державність України
(березень 1917–1920 рр.)

Політичне становище в Україні після повалення самодержавства. Утворення та діяльність Української Центральної Ради, її партійний склад. Реорганізація та виникнення нових українських національних партій, їх стратегія і тактика. Формування в Україні органів влади Тимчасового уряду. Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів в Україні. Політичні позиції загальноросійських партій щодо України.

Жовтневий збройний переворот і ставлення до нього українських політичних партій. Проголошення Української Народної Республіки.

Боротьба політичних партій за державність України в 1917–1920 рр. Політичні партії і рухи в добу Гетьманату. Українські ліберальні, демократичні і комуністичні партії в час Директорії УНР. Повстанський рух. Український анархізм в роки громадянської війни. Еволюція українських партій в ході боротьби за владу. Боротьбізм та проблема українського комунізму. Укапізм. Утворення та діяльність Української комуністичної партії. Комуністична партія (більшовиків) України.

Політичні партії західноукраїнських земель в умовах піднесення національно-визвольної боротьби і в період діяльності ЗУНР. Українська Національна Рада. Українська національно-демократична партія, Українська радикальна партія, Українська християнсько-соціальна партія, Українська соціал-демократична партія.

Причини, наслідки і уроки припинення діяльності небільшовицьких партій.

Портрети політичних партійних діячів.

Тема 4.
Суспільно-політичне життя радянської України (1921–1939 рр.)

Соціальні та політичні переміни в Україні в 20-ті роки. Політичні партії і течії в суспільному житті України в 20-х роках. Націонал-комунізм. Українська комуністична партія.

Судові процеси над “небільшовицькими” партіями, меншовицьким “Південним Центром”. Всеукраїнський з’їзд колишніх меншовиків у Харкові (1924 р.).

Дискусія з питань утворення СРСР. Політика українізації. “Хвильовізм”, “шумськізм”, “волобуєвщина” – течії націонал-комунізму і націонал-ухильництва в Україні.

Встановлення політичної монополії ВКП(б). Політична боротьба всередині партії більшовиків у 1921–1929 рр. Утвердження сталінізму. Політичні процеси та масові репресії 30-х років. Справи Спілки визволення України, Українського національного, центру, Української військової організації, Блоку українських національних партій, Всеукраїнського боротьбістського центру, Соціал-демократичної партії України, правотроцькістського центру в Україні, воєнно-націоналістичної організації та ін.

Портрети політичних партійних діячів.

Тема 5.
Українські національні політичні партії, громадські організації
і товариства в суспільно-політичному житті Західної України
(1921–1939 рр.)

Суспільно-політична обстановка в західноукраїнських землях в роки польської,

румунської, чеської і угорської окупації. Утворення і боротьба революційних підпільних груп і організацій на початку 20-х років (Закордот, “Козача Рада”, Організація “Т”, УНПО; УРПО та ін.).

Становлення і розвиток багатопартійності в західноукраїнських землях. Програми, ідеологія і практична діяльність лівих політичних партій і об’єднань (Комуністична партія Західної України, Українська партія праці, Українська соціал-демократична партія, Українська соціалістична радикальна партія, Сельсоюз, Сельроб, Українське селянське об’єднання та ін.).

Основні етапи становлення ліберальних демократичних партій і об’єднань, їхні стратегічні і тактичні прийоми (Українська народно-трудова партія, Українське національно-демократичне об’єднання, Волинське українське об’єднання, Партія українського народного єднання, Українська народна партія та ін.).

Роль, місце і значення правих, праворадикальних і клерикальних партій і організацій (Західноукраїнська національно-революційна організація, Українська католицька народна партія, Українська партія національної роботи (група “Заграда”), Українська хліборобська партія, Українська християнська організація, Український католицький союз, Українське національне козацьке товариство – Український національний козацький рух, Фронт національної єдності. Монархічні групи і об’єднання). Інтегральний націоналізм в західноукраїнських землях. Українська військова організація, Організація українських націоналістів.

Міжпартійні блоки: Українська парламентська репрезентація, Українська парламентська репрезентація Волині, Комуністична посольська фракція, Безпартійний блок співпраці з урядом (ББВР) та ін.

Діяльність громадських культурних, просвітницьких, молодіжних організацій, спілок і товариств. (Основа, Просвіта, Просвітнянські хати, Рідна хата, Рідна школа, Союз українок, Товариство ім. митрополита Петра Могили, Волинський союз сільської молоді, Комуністична спілка молоді Західної України, Луг, Січ, Пласт, Юнак, Юнацтво).

Селянський і робітничий рухи в Західній Україні, основні форми і методи боротьби. Профспілкові об’єднання.

Релігійні рухи. Рух за українізацію православної Церкви на Волині, Холмщині, Підляшші і Поліссі. Становище Української греко-католицької церкви.

Портрети політичних партійних діячів.

Змістовий модуль 2.

Суспільно-політичне життя радянської і Західної України у 1939–1991 рр. Політичні партії і рухи в незалежній Україні

Тема 6.

Партійно-державна тоталітарна система в УРСР (1939-1953 рр.).

Радянізація Західної України в 1939–1941 рр. Запровадження політичної системи радянського зразка. Ліквідація західноукраїнських політичних партій і громадських організацій, товариств, об’єднань.

ОУН в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Римська і Краківська конференції ОУН. Розкол на ОУН-М і ОУН-Б. Акт відновлення Української держави у Львові 30 червня 1941 р. Львівська Українська національна рада. Київська Українська національна рада, I, II і III конференції ОУН. Перегляд організаційних і теоретичних засад діяльності на Надзвичайному великому зборі ОУН (серпень 1943 р.). Ставлення ОУН до нацистської Німеччини і Радянського Союзу. ОУН і польське питання.

КП(б)У в роки війни.

Рух опору в Україні. “Поліська січ” Тараса Бульби-Боровця. Утворення і боротьба УПА. Радянський партизанський і підпільний рухи. Український штаб партизанського

руху. Польський підпільний і партизанський рухи в Західній Україні.

Діяльність, роль і значення Українського центрального комітету (УЦК). Відновлення діяльності культурно-освітнього товариства “Просвіта”. Церковно-релігійний рух в роки війни.

Українські політичні сили у період вигнання військ Німеччини і її союзників з України (1943 – жовтень 1944 р.). Перша конференція поневолених народів Сходу, Європи і Азії (листопад 1943 р.). Генезис, устрій і платформа Української головної визвольної ради (УГВР).

Особливості функціонування радянської тоталітарної системи в Україні у повоєнний період. Становище в КП(б) України. Поновлення і розширення репресивно-каральної мережі. Наступ сталінізму на ідеологічному фронті. Боротьба з “буржуазно-націоналістичною ідеологією”. Ждановщина. Репресії проти діячів науки.

Поглинення і радянська Західної України. Соціально-політичні процеси на західноукраїнських землях. Знищення української греко-католицької церкви. Форми і методи боротьби владних структур з національно-визвольним рухом. Збройне підпілля ОУН і УПА. Припинення діяльності оунівського підпілля.

Політичні портрети С. Бандери, Тараса Бульби-Боровця, А. Волошина, Я. Стецька, Р. Шухевича, А. Шептицького, Й. Сталіна, Л. Кагановича, Л. Мельникова, М. Хрущова.

Тема 7.

Суспільно-політичне життя в УРСР в післясталінський період (1953–1985 рр.)

Смерть Й. Сталіна. Початок десталінізації. XX з'їзд КПРС. Критика культу особи Сталіна. Викриття беззаконня і масових репресій. Процес реабілітації жертв сталінського терору. Хрущовська “відлига”. Лібералізація суспільно-політичного життя в Україні та її вплив на розвиток національно-патріотичного руху. Пожвавлення національно-культурного життя. Клуби творчої молоді. “Угальмування” інтелігенції. Роль і значення “самвидаву”.

Підпільні групи і організації в другій половині 50-х років: Український національний комітет, Об'єднана партія визволення України, Український робітничо-селянський союз, Українська національна партія, група “Об'єднання”. Організаційне оформлення шістдесятництва.

Зміна державно-політичного керівництва в СРСР у 1964 р. Поворот до неосталінізму. Український рух в умовах посилення наступу “брежнєвського режиму”. Соціальний склад, ідеї і програми дисидентського руху. Українська інтелігенція в русі опору.

Течії в українському національному русі: націонал-комуністична, націоналістична, загально-демократична. Українська робітничо-селянська спілка (УРСС), Українська національна комуністична партія, Партія національного прогресу.

Націоналістично-підпільні, групи і організації. Діяльність українського національного фронту (УНФ). Підпільна молодіжна організація. Український національно-визвольний фронт, Спілка української молоді Галичини. Організація “Томін”, підпільний центр “Свобода”.

Спроби організаційного опору режиму. Правозахисний рух: Українська група сприяння виконання Гельсінських угод (Українська Гельсінська група). Боротьба за розширення сфер вжитку української мови. .

Релігійне дисидентство. Боротьба за реалізацію прав і свобод віруючих в Україні. Громадський рух за легалізацію Української греко-католицької церкви.

Політичні репресії як засіб придушення інакодумства. Заходи по обмеженню впливу окремих релігійних конфесій і течій та реакція на них з боку кліру і віруючих. Погром в Україні 1972-1979 рр.

Рух опору серед національних меншин. Кримськотатарський національний рух.

Єврейський національний рух: загальні тенденції та характерні особливості.

Тема 8.

Відновлення політичного плюралізму. Становлення багатопартійної системи в Україні (1985–1991 рр.)

Проголошення нового курсу на перебудову радянського суспільства. Утвердження гласності і демократизації суспільних процесів. Звільнення політв'язнів. Створення неформальних груп і організацій. Український культурологічний клуб (Київ), Товариство Лева (Львів), Народний союз сприяння перебудові (Одеса), Комітет підтримки перебудови (Ворошиловград) та інші. Товариство української мови імені Т.Шевченка. Українське історико-освітнє товариство “Меморіал”, Українська екологічна асоціація “Зелений світ”, Українська гельсінська спілка.

Мітингова стихія. Боротьба за створення Народного руху України. Установчий з'їзд Народного руху України за перебудову.

Політична структуризація суспільства. Утворення нових політичних партій. Українська республіканська партія. Українська християнсько-демократична партія. Українська Селянсько-демократична партія. Демократична партія України. Ліберально-демократична партія України. Партія зелених України. Партія демократичного відродження України.

Зародження нового робітничого руху. Створення незалежних профспілкових центрів і об'єднань. Страйкові комітети.

Компартія України в період “перебудови”. Течії всередині КПУ. Організаційне ослаблення партії, падіння її авторитету серед народу. Компартійний путч. Розпад СРСР.

Тема 9.

Політичні партії і суспільні рухи в незалежній Україні (1991 р. – до наших днів)

Акт проголошення незалежності України. Перегрупування політичних сил після проголошення незалежності України. Утворення нових політичних об'єднань. Прийняття Верховною Радою Закону України “Про об'єднання громадян” 16 червня 1992 р. Уточнення програмних, організаційних і тактичних принципів. Розгортання діяльності парламентських фракцій і груп.

Класифікація політичних партій. Політичний спектр України. Основні ідейно-політичні напрями: комунізм, соціал-демократія, лібералізм, націоналізм, консерватизм. Діяльність партій і організацій лівого спрямування. Відновлення Комуністичної партії України. Центристські і центристсько-прагматичні партії. Партії правого табору.

Участь політичних партій в реформуванні економічної та політичної систем, соціальної та духовно-культурної сфер суспільства. Політичні партії і блоки у виборчих процесах.

Закон України “Про політичні партії (5 квітня 2001 р.) і основні його положення.

Інтеграційні та дезінтеграційні процеси: виникнення і ліквідація партій. Тенденції і перспективи партійного будівництва в Україні.

Профспілковий і робітничий рухи. Реорганізація профспілкових об'єднань. Федерація профспілок України. Нові профспілкові об'єднання, їх платформи і вимоги. Правова основа діяльності профспілок. Профспілки в політичній системі України. Участь профспілок у виборах до Верховної Ради і місцевих виборах. Нова соціальна роль профспілок. Захист конституційних прав громадян. Профспілки і організація оплати і охорони праці. Роль профспілок у вирішенні проблем зайнятості населення України. Культурно-виховна функція профспілок. Проблеми і перспективи розвитку профспілкового

руху в Україні.

Жіночий рух. Роль жіночого руху в державі і суспільстві. Проблеми та перспективи жіночого руху в сучасній українській політиці. Державна політика України щодо жінок. Жіночий рух - важливий принцип розбудови громадянського суспільства. Соціально-правовий, захист жінок. Проблеми зайнятості жінок в Україні. Жінки і духовна безпека суспільства.

Жіночі політичні партії, рухи і громадські об'єднання. Всеукраїнська партія жіночих ініціатив. Партія "Жінки України". Політична партія Всеукраїнське політичне об'єднання "Жінки за майбутнє". Партія "Солідарність жінок України". Жіноча народна партія (об'єднана). Союз українок. Спілка жінок України.

Молодіжний і студентський рухи. Державна молодіжна політика незалежної України. Молодь і політика. Політизація молоді. Припартійні молодіжні організації. Молодий рух (НРУ), Ліберальне молодіжне об'єднання (Ліберальна партія). Молодіжна організація республіканців України (Республіканська партія). Народно-демократична ліга молоді (НДЛ). Молоді аграрії (Аграрна партія України). Політична партія "Молода Україна", Молодіжна партія України.

Молодіжні і студентські громадсько-політичні, громадські і культурологічні об'єднання, організації, товариства. Громадське молодіжне об'єднання "Нова генерація". Спілка української молоді. Молодіжний гуманітарний центр. Українська комуністична спілка молоді. Об'єднання студентської молоді "Зарево". Український національний комітет молодіжних організацій, Українська студентська спілка. Відродження "Пласту" в Україні. Регіональні молодіжні об'єднання. Молодіжний і студентський рухи на Волині.

Проблеми і перспективи молодіжного руху в Україні. .

Громадські рухи, культурно-освітні товариства, організації, об'єднання. Правова основа, статус та принцип діяльності громадських організацій. Закон України "Про об'єднання громадян".

Діяльність об'єднань громадян щодо задоволення законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших інтересів.

Благодійні громадські організації, об'єднання і фонди. Об'єднання ветеранів та інвалідів. Об'єднання та товариства охорони довкілля (екологічні). Об'єднання охорони пам'ятників історії і культури. Оздоровчі та культурно-спортивні об'єднання. Об'єднання із захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС. Науково-технічні товариства, творчі об'єднання. Освітні, культурно-виховні об'єднання, організації, товариства.

Церква і релігійні організації в Україні. Міжконфесійна боротьба. Рух за створення Української помісної православної церкви.

Політичні партії і об'єднання української еміграції. Процес формування політичних партій і організацій української діаспори. Класифікація політичних і емігрантських партій. Партії соціалістичної, монархічної, демократичної і національної орієнтації. Міжпартійні блоки і угруповання. Українські державницькі центри і об'єднання. Світовий конгрес вільних українців. Діяльність ОУН за кордоном.

Висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота	Контрольна робота
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Передумови утворення і діяльність політичних партій і рухів в Україні (друга половина XIX – 1939 рр.)						
Тема 1. Вступ. Соціально-економічні і політичні передумови виникнення політичних партій в Україні. Суспільні рухи, політичні організації і партії в Україні в XIX ст.	8	2	-	-	6	
Тема 2. Політичні партії і суспільні рухи в Україні на початку XX ст. (1900 – березень 1917 р.)	13	4	2	1	6	
Тема 3. Політичні партії в боротьбі за державність України (березень 1917–1920 рр.)	13	4	2	1	6	
Тема 4. Суспільно-політичне життя радянської України (1921–1939 рр.)	11	2	2	1	6	
Тема 5. Українські національні політичні партії, громадські організації і товариства в суспільно-політичному житті Західної України	15	4	2	1	8	

(1921–1939 рр.).						
Разом за змістовим модулем 1	60	16	8	4	32	-
Змістовий модуль 2.						
Суспільно-політичне життя радянської і Західної України у 1939–1991 рр. Політичні партії і рухи в незалежній Україні						
Тема 6. Партійно-державна тоталітарна система в УРСР (1939–1953 рр.).	13	2	2	1	8	
Тема 7. Суспільно-політичне життя в УРСР в післясталінський період (1953–1985 рр.)	13	2	2	1	8	
Тема 8. Відновлення політичного плюралізму. Становлення багатопартійної системи в Україні (1985-1991 рр.)	16	4	2	1	9	
Тема 9. Політичні партії і суспільні рухи в незалежній Україні (1991 р. – до наших днів)	18	6	2	1	9	
Разом за змістовим модулем 2	60	14	8	4	34	
Усього годин	120	30	16	8	66	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 2. Політичні партії і суспільні рухи в Україні на початку ХХ ст. (1900 – березень 1917 р.) 1. Виникнення українських національних партій, їх програми, участь у боротьбі проти царизму. 2. Виникнення місцевих організацій загальноросійських партій та їх ставлення до українського національного питання. 3. Політичні партії і громадські організації в першій російській революції. 4. Політичні течії і рухи, партії в роки Першої світової війни.	2
2.	Тема 3. Політичні партії в боротьбі за державність України (березень 1917-1920 рр.) 1. Політичні партії в Українській Центральній Раді. 2. Політичні партії і рухи в добу Гетьманату. 3. Українські ліберальні, демократичні і комуністичні партії в часи	2

	<p>Директорії УНР. Повстанський рух.</p> <p>4. Політичні партії західноукраїнських земель в період діяльності ЗУЦР,</p> <p>5. Більшовики в Україні.</p> <p>6. Причини, наслідки і уроки припинення діяльності .небільшовицьких партій.</p>	
3.	<p>Тема 4. Суспільно-політичне життя радянської України (1921–1939 рр.)</p> <p>1. Політичні партії і течії в суспільному житті України в 20-х роках.</p> <p>2. Встановлення політичної монополії ВКП(б).</p> <p>3. Політичні процеси та масові репресії 30-х років.</p>	2
4.	<p>Тема 5. Українські національні політичні партії і громадські організації і товариства в суспільно-політичному житті Західної України (1921–1939 рр.)</p> <p>1. Суспільно-політична обстановка в західноукраїнських землях. Класифікація українського політикуму.</p> <p>2. Програми, ідеологія і практична діяльність лівих політичних партій і об'єднань.</p> <p>3. Основні етапи становлення та діяльності ліберальних демократичних партій і об'єднань.</p> <p>4. Роль, місце і значення правих і праворадикальних партій і організацій. Інтегральний націоналізм на західноукраїнських землях.</p> <p>5. Парламентська діяльність українських політичних партій.</p> <p>6. Діяльність громадських, культурних, просвітницьких і молодіжних організацій, спідок і товариств.</p> <p>7. Релігійні рухи.</p>	2
5.	<p>Тема 6. Партійно-державна тоталітарна система в УРСР (1939–1953 рр.)</p> <p>1. Радянізація Західної України в 1939–1941 рр.</p> <p>2. Українські національні громадські і політичні об'єднання та воєнізовані формування в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).</p> <p>3. Радянський партизанський і підпільний рухи.</p> <p>4. Особливості функціонування радянської тоталітарної системи в Україні у повоєнний період.</p>	2
6.	<p>Тема 7. Суспільно-політичне життя в УРСР в післясталінський період (1953–1985 рр.)</p> <p>1. Лібералізація суспільно-політичного життя в Україні та її вплив на розвиток національно-патріотичного руху.</p> <p>2. Український рух в умовах посиленого наступу “брежнєвського режиму”.</p> <p>3. Дисидентський і правозахисний рух. Націоналістичні підпільні групи і організації.</p> <p>4. Релігійне дисидентство. Боротьба за реалізацію прав і свобод віруючих в Україні. Громадський рух за легалізацію Української греко-католицької церкви.</p>	2

7.	Тема 8. Відновлення політичного плюралізму. Становлення багатопартійної системи в Україні (1985–1991 рр.) 1. “Перебудова” радянського суспільства. Утвердження гласності і демократизації суспільних процесів. Мітингова стихія. 2. Народний рух України. 3. Політична структуризація суспільства. Утворення нових політичних партій. 4. Зародження нового робітничого руху. 5. Компартія України в період “перебудови”. Компартійний путч. Розпад СРСР.	2
8.	Тема 9. Політичні партії і суспільні рухи в незалежній Україні (1991 р. – до наших днів) 1. Політичний спектр незалежної України. Основні ідейно-політичні напрями. 2. Політичні партії і блоки у виборчих процесах, 3. Тенденції і перспективи партійного будівництва в Україні. 4. Суспільні рухи, громадські товариства і об’єднання. 5. Церква і релігійні організації в Україні. 6. Політичні партії і об’єднання української діаспори.	2
Всього годин		16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ. Соціально-економічні і політичні передумови виникнення політичних партій в Україні. Суспільні рухи, політичні організації і партії в Україні в XIX ст.	6
2.	Тема 2. Політичні партії і суспільні рухи в Україні на початку XX ст. (1900 – березень 1917 р.)	6
3.	Тема 3. Політичні партії в боротьбі за державність України (березень 1917–1920 рр.)	6
4.	Тема 4. Суспільно-політичне життя радянської України (1921–1939 рр.)	6
5.	Тема 5. Українські національні політичні партії і громадські організації і товариства в суспільно-політичному житті Західної України (1921-1939 рр.).	8
6.	Тема 6. Партійно-державна тоталітарна система в УРСР (1939–1953 рр.).	8
7.	Тема 7. Суспільно-політичне життя в УРСР в післясталінський період (1953–1985 рр.)	8
8.	Тема 8. Відновлення політичного плюралізму. Становлення багатопартійної системи в Україні (1985-1991 рр.)	9
9.	Тема 9. Політичні партії і суспільні рухи в незалежній Україні (1991 р. – до наших днів)	9
	Разом	66

Завдання для самостійної роботи змістового модуля 1.

Передумови утворення і діяльність політичних партій і рухів в Україні (друга половина XIX – 1939 рр.)

1. Дайте визначення поняттям “політична партія”, “суспільні рухи”.
2. Яка основна мета діяльності політичних партій?
3. Які роль і завдання суспільних рухів?
4. Визначте особливості діяльності масонських лож в Україні в першій половині XIX ст.
5. Охарактеризуйте та знайдіть спільні та особливі риси в діяльності декабристських організацій в Україні.
6. Охарактеризуйте діяльність гуртка “Українська молодь”.
7. Як називалася програма Кирило-Мефодіївського братства і хто її автор?
8. Чим загрожувала Російській імперії діяльність Кирило-Мефодіївського братства?
9. Наведіть аргументи на підтвердження тези про посилення національно-визвольного руху в Наддніпрянській Україні в 60-ті роки XIX ст.
10. Назвіть представників ліберального руху в Україні в другій половині XIX ст.
11. Які основні вимоги революційно-демократичного руху в другій половині XIX ст.?
12. Як вплинула діяльність народників на розвиток українського національного руху? Обґрунтуйте свій висновок.
13. Назвіть основні напрями діяльності українських громад в другій половині XIX ст.
14. Чим відрізнялася діяльність “старих” і “нових” громад?
15. Яка особливість українського селянського руху?
16. Коли і де в Україні виникли перші робітничі організації?
17. Хто в Україні поширював соціалістичні ідеї. Назвіть українських соціалістів.
18. Чи були особливості в діяльності соціал-демократичних груп і гуртків в Україні?
19. Які дві течії суспільно-політичного руху діяли в західноукраїнських землях в другій половині XIX ст.
20. Назвіть постулати, діячів і організації москвофільської (русофільської) течії в Галичині у другій половині XIX ст.
21. Яким чином галицькі народовці спричинили активізацію українського національного руху в Галичині.
22. Які фактори сприяли розвитку просвітянського руху в Західній Україні в другій пол. XIX – на початку XX ст.
23. Охарактеризуйте діяльність “нової ери” в Галичині.
24. Чому Русько-українську радикальну партію називають першою українською політичною партією європейського зразка.
25. Проаналізуйте програмні вимоги, і діяльність української національно-демократичної партії в Східній Галичині.
26. Розвиток соціал-демократичних ідей в Західній Україні в кінці XIX ст. Українська соціал-демократична партія.
27. Що свідчить про те, що Братство тарасівців намагалося розвивати український рух як альтернативу російському радикалізму?
28. З якою метою створювалася Загальна українська безпартійна організація?
29. Проаналізуйте текст “Самостійної України” М. Міхновського. Чому ця брошура вважається першою програмою Революційної української партії?
30. Проаналізуйте програмні вимоги і тактику Української народної партії.
31. Прочитайте Десять заповідей Української народної партії, Порівняйте їх з програмними документами інших українських політичних партій.
32. Охарактеризуйте парламентську діяльність Української демократично-радикальної партії.
33. Порівняйте стратегію і тактику українських політичних партій в революції 1905–1907

рр.

34. Зробіть класифікацію загальноросійських партій в Україні.
35. Українське питання в діяльності загальноросійських партій.
36. Проаналізуйте періодичні видання Української соціал-демократичної робітничої партії. Яким проблемам приділяла найбільше уваги партійна преса?
37. Яким був внутрішній устрій Української соціал-демократичної спілки (“Спілка”).
38. Коли, хто і з якою метою заснував Товариство українських поступовців?
39. Розкажіть про діяльність Української парламентської громади в I і II Державних думах.
40. Співставте позиції українських політичних партій підросійської і Австрійської України щодо Першої світової війни.
41. Основна мета діяльності Головної української ради в роки Першої світової війни.
42. Визначте основні напрями дальності Союзу визволення України в роки Першої світової війни.
43. Хто ініціатор і організатор національної військової формації Українські січові стрільці в Австро-Угорському війську.
44. Проаналізуйте розстановку політичних сил в Українській Центральній Раді. Які політичні партії домінували в цій установі?
45. Які положення відповідають програмним засадам внутрішньої політики Української центральної ради, проголошеної у III Універсалі?
 - 1) введення 8-годинного робочого дня; 2) скасування поміщицького землеволодіння; 3) орієнтація на кваліфікованих чиновників; 4) скасування смертної кари та амністія усім політичним в’язням; 5) автокефалія Української православної церкви; 6) встановлення державного контролю над промисловістю; 7) покарання за участь у страйках; 8) наділення селян землею за викуп; 9) передача землі трудящим селянам без викупу.
46. Яку роль відіграла УСДРП в українській революції.
47. Чому українські есери (УПСР) взяли на себе роль лідера Центральної Ради.
48. Вивчіть біографії лідерів Української Центральної Ради – М. Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри, С. Єфремова, Б. Мартоса, І. Стещенка, П. Христюка та ін.
49. Встановіть відповідність між діячами періоду Української революції та їхніми характеристиками: а) Ф. Швець; б) В. Винниченко; в) М. Скрипник; г) М. Грушевський; д) Н. Махно. 1) анархіст, ватажок селянського повстанського руху; 2) член Директорії; 3) голова Генерального секретаріату; 4) голова Народного секретаріату; 5) голова Української центральної ради.
50. Проаналізуйте позиції щодо державності України Союзу українських федералістів-автономістів, Української партії соціалістів-федералістів, Української партії соціалістів-самостійників.
51. Які факти характеризують діяльність Української Держави П. Скоропадського?
 - 1) відновлення поміщицького землеволодіння; 2) створення Української академії мистецтв; 3) відкриття українських університетів у Києві та Полтаві; 4) відкриття українських університетів у Києві та Кам’янці-Подільському; 5) запровадження 8-годинного робочого дня, досягнення соціального компромісу між підприємцями та робітництвом; 6) налагодження взаємовигідних відносин з країнами Антанти.
52. Яке із Визначень правильне? Трудовий конгрес – це ...
 - 1) вищий законодавчий орган, парламент у період Директорії, який формувався, на основі загального виборчого права; 2) вищий законодавчий орган, парламент періоду Центральної ради; 3) вищий законодавчий орган, парламент періоду Гетьманату; 4) вищий законодавчий орган, парламент у період Директорії, який формувався з депутатів лише від робітників і селян; 5) вищий тимчасовий законодавчий орган Української Народної Республіки у період Директорії УНР, сформований із депутатів від селян, робітників, трудової інтелігенції, залізничників та поштовиків (власники, поміщики, буржуазія та „нетрудова” інтелігенція були позбавлені виборчих прав).
53. Розкрийте роль Української демократично-хліборобської партії в революції.

54. Чому ліві українські партії створили опозиційний міжпартійний блок – Український національно-державний союз і яка його мета ?
55. Назвіть прізвище голови Директорії й одночасно Головного отамана УНР; 1) В. Винниченко; 2) В. Голубович; 3) В. Сальський; 4) С. Петлюра; 5) М. Міхновський.
56. Хто такі боротьбисти?
57. Чому більшовики неприхильно віднеслися до діяльності Української комуністичної партії?
58. Розкрийте особливості українського анархізму.
59. Українські партії в боротьбі за державність на західноукраїнських землях.
60. Визначте фактори, що вплинули на соціальні та політичні переміни в Україні в 1920-ті роки.
61. Охарактеризуйте український націонал-комунізм.
62. Які ви знаєте течії націонал-комунізму і націонал-ухильництва в Україні?
63. Серед наведеного переліку осіб виберіть активних прибічників політики „українізації” у 20-х рр. ХХ ст.: О. Шумський; 2) С. Косіор; 3) М. Скрипник; 4) Г. Гринько; 5) П. Шелест.
64. Як проходило встановлення політичної монополії ВКП(б)?
65. Чим зумовлювалася політична боротьба всередині партії більшовиків у 1921–1929 рр.?
66. Які особливості політичних процесів та масові репресії 30-х років?
67. Дайте характеристику суспільно-політичній обстановці в західноукраїнських землях у 1920–1930 рр.
68. Зробіть класифікацію українського політикуму в західноукраїнських землях у 1920–1930 рр.
69. Проаналізуйте програми, ідеологію і практичну діяльність лівих політичних партій і об’єднань в західноукраїнських землях у 1920–1930 рр.
70. Визначіть основні етапи становлення та діяльності ліберальних демократичних партій і об’єднань в західноукраїнських землях у 1920 –1930 рр.
71. Охарактеризуйте діяльність Волинського українського об’єднання.
72. Визначіть роль, місце і значення правих і праворадикальних партій і організацій.
73. Охарактеризуйте теорію і практику інтегрального націоналізму на західноукраїнських землях.
74. Коли і де було створено Організацію українських націоналістів (ОУН)? 1) 1927 р. у Відні; 2) 1928 р. у Львові; 3) 1929 р. у Відні; 4) 1929 р. у Варшаві; 5) 1928 р. у Відні.
75. Яка особливість парламентської діяльності українських політичних партій.
76. Основна мета діяльності громадських, культурних, просвітницьких і молодіжних організацій, спілок і товариств в західноукраїнських землях у 1920–1930 рр.
77. Наведіть факти на підтвердження тези про активізацію релігійних рухів, в Західній Україні у 1920–1939 рр.
78. Чим був зумовлений рух за українізацію православної церкви на Волині, Холмщині, Підляшші і Поліссі у 1920–1939 рр.

Завдання для самостійної роботи змістового модуля 2.

Суспільно-політичне життя радянської і Західної України 1939–1991 рр. Політичні партії і рухи в незалежній Україні

79. Дайте визначення поняттю “радянізація” Західної України в 1939–1941 рр.
80. Чому більшовицький режим зліквідував західноукраїнські політичні партії і громадські організації, товариства, об’єднання?
81. Визначіть основні напрями діяльності ОУН в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).
82. На основі документів проаналізуйте значення Римської і Краківської конференції для подальшої долі ОУН.

83. Чим був зумовлений розкол на ОУН-М і ОУН-Б ?
84. Які фактори вплинули на перегляд організаційних і теоретичних засад діяльності ОУН?
85. Проаналізуйте ставлення ОУН до нацистської Німеччини і Радянського Союзу.
86. ОУН і польське питання.
87. Охарактеризуйте діяльність КП(б)У в роки війни.
88. Визначіть ролі значення “Поліської січі” Тараса Бульби-Боровця в русі Опору.
89. Складіть хронологічну таблицю боротьби УПА в роки Другої світової війни.
90. Визначіть мету і завдання радянського партизанського і підпільного руху в Україні.
91. Які позиції відстоював польський, підпільний і партизанський рухи в Західній Україні в роки Другої світової війни.
92. Де і коли відбулася Перша конференція поневолених народів Сходу, Європи і Азії? Проаналізуйте прийняті на ній документи.
93. На основі документів визначіть устрій і платформу Української головної визвольної ради (УГВР).
94. Які особливості функціонування радянської тоталітарної системи в Україні у повоєнний період.
95. Чому перші повоєнні роки відбувся наступ сталінізму на ідеологічному фронті.
96. Що таке “ждановщина”?
97. Чому радянський режим знищив українську греко-католицьку церкву?
98. Які форми і методи використовували владні- структури для боротьби: з українським національно-визвольним рухом?
99. Складіть політичні портрети С. Бандери, Т. Бульби-Боровця, А. Волошина, Я. Стецька, Р. Шухевича, А. Шептицького, Й. Сталіна, Л. Кагановича, Л. Мельникова, М. Хрущова.
100. Визначіть етапи десталінізації радянського суспільства.
101. Які основні ознаки хрущовської “відлиги”?
102. Як вплинула лібералізація суспільно-політичного життя в Україні на розвиток національно-патріотичного руху?
103. Визначіть роль і значення “самвидаву” для розгортання національно-патріотичного руху в Україні.
104. Які ви знаєте підпільні групи і організації другої половини 50-х років?
105. Український рух в умовах посилення наступу “брежнєвського режиму”.
106. Визначіть соціальний склад та проаналізуйте ідеї і програми дисидентського руху.
107. Які ви знаєте течії в українському національному русі?
108. Охарактеризуйте діяльність націоналістично-підпільних груп і організацій Українського національного фронту, підпільної молодіжної організації “Український-національно-визвольний фронт”, Спілки української молоді Галичини, Організації “Гомін”, підпільного центру “Свобода”.
109. Особливості правозахисного руху в Україні.
110. Чому у 1970-х роках поживавилася боротьба за розширення сфер вжитку української мови.
111. Які особливості релігійного дисиденства в Україні?
112. Назвіть загальні тенденції та характерні особливості руху опору національних меншин (кримськотатарський і єврейський національні рухи).
113. Як вплинула “перебудова” на утвердження гласності і демократизації суспільних процесів в Україні.
114. Чому в період “перебудови” влада не змогла зупинити мітингову стихію?
115. Як проходила боротьба за створення Народного руху України?
116. Чому в період “перебудови” відбулася політична структуризація суспільства?
117. Як проходив процес створення нових політичних партій в Україні?
118. Чому в період “перебудови” відбулося організаційне ослаблення-Компартії України і падіння її авторитету серед народу?

119. Назвіть причини провалу компартійного путчу в СРСР та його наслідки.
120. Що вплинуло на перегрупування політичних сил після проголошення незалежності України?
121. Розкажіть про утворення нових політичних об'єднань в Україні.
122. Як проходило уточнення програмних, організаційних і тактичних принципів діяльності політичних сил в Україні?
123. Зробіть класифікацію політичних партій в Україні.
124. Проаналізуйте основні ідейно-політичні напрями: комунізм, соціал-демократію, лібералізм, націоналізм, консерватизм.
125. Визначте особливості діяльності партій і організацій лівого спрямування.
126. Чому в Україні відбулося відновлення діяльності Комуністичної партії України?
127. Назвіть центристські і центристсько-прагматичні партії в Україні.
128. Які особливості діяльності партій правого табору.
129. Яка участь політичних партій в реформуванні економічної та політичної, систем, соціальної та духовно-культурної-сфер суспільства.
130. Проаналізуйте тактичні прийоми політичних партій і блоків у виборчих процесах.
131. Визначіть тенденції і перспективи партійного будівництва в Україні.
132. Назвіть проблеми і визначіть перспективи розвитку профспілкового руху в Україні.
133. Проблеми і перспективи жіночого руху в сучасній українській політиці.
134. Проблеми і перспективи молодіжного руху в Україні.
135. Правова основа, статус та принцип діяльності громадських організацій в Україні.
136. Роль та функції благодійних громадських організацій, об'єднань і фондів.

Індивідуальні науково-дослідні завдання зі змістового модуля 1

Передумови утворення і діяльність політичних партій і рухів в Україні (друга половина XIX – 1939 рр.)

1. Проаналізуйте програмні документи Кирило-Мефодіївського братства. Яке відображення знайшла у них українська національна ідея? Підтвердіть це цитатами із документів.
2. На основі маніфестів та інших документів Головної руської ради визначіть основні її вимоги.
3. Проаналізуйте діяльність «Старої громади». Чому деякі її члени займали досить радикальні позиції?
4. Проаналізуйте діяльність українських народників і дайте відповідь на питання: «Чому «ходіння в народ» із самого початку було приречене на невдачу?»
5. Прочитайте «Декларацію віри молодих українців». Знайдіть у ній підтвердження тези про те, що «Братство тарасівців» прагнуло розвивати український рух як альтернативу російському, радикалізму і російській культурі взагалі.
6. Які фактори сприяли поширенню в 60-х рр. XIX ст. в Галичині москвофільства? Підтвердіть це конкретними фактами.
7. Проаналізуйте основні завдання і практичну діяльність товариства «Просвіта».
8. Хто такі народовці? Проаналізуйте програму Народної ради і зробіть висновок про майбутню державність галицьких українців.
9. Доведіть, що студентські академічні громади Наддніпрянщини стали організаційною базою для політичної консолідації українців.
10. Назвіть чинники, що спричинили пошквалювання соціалістичного руху в національних формах в Наддніпрянській Україні.
11. Складіть таблицю «Паралельні інституції москвофільської і народовської течій в Галичині в другій половині XIX ст.» за таким зразком:

Профіль товариств, періодичні видання	Назва товариств, дата їх заснування	
	Народовці	Москвофіли
Наукові		
Просвітні		
Політичні;		
Розважальні		
Жіночі		
Музичні		
Студентські		
Періодичні видання		
Літературні журнали		

12. Заповніть таблицю «Програмні вимоги Русько-української радикальної партії»

Програма максимальна		Програма мінімальна	
В справах суспільно-економічних		В справах економічних	
В справах політичних		В справах політичних	
В справах культурних		В справах просвітних	

13. Заповніть таблицю «Програмні вимоги Української Національно-демократичної партії»

Програмні вимоги	
Кінцева мета	
Політичні вимоги	
Економічні вимоги	
Вимоги в культурній сфері	

14. Прочитайте брошуру “Самостійна Україна”. Визначіть її головний зміст.

15. Заповніть таблицю «Програмні вимоги Революційної української партії»

Програмні вимоги	
Кінцева мета	
Політичні вимоги	
Економічні вимоги	
Вимоги в культурній сфері	

16. Заповніть таблицю «Українські політичні партії».

Політичні партії	Дата заснування, вимоги, лідери, друковані органи						
	Дата заснув	Держав. лад	Національні питання	Аграрні питання	Соц-екон. політика	Лідери	Друк. органи
Революційна українська партія							
Українська народна партія							
Українська соціал-демократична «Спілка»							
Українська демократично-радикальна партія							
Українська соціал-демократична робітничка партія							
Товариство українських поступовців							
Союз визволення України							
Українська партія соціалістів-революціонерів							
Українська демократично-хліборобська партія							
Українська партія соціалістів-федералістів							

Українська партія самостійників-соціалістів							
Українська федеративно-демократична партія							
Українська народно-республіканська партія							
Українська партія соціалістів-революціонерів (боротьбистів)							
Українська партія соціалістів-революціонерів (комуністів-боротьбистів)							
Українська комуністична партія (боротьбистів)							
Українська комуністична партія							
Комуністична партія (більшовиків) України							

17. Проаналізуйте політичне становище в Україні у 1917 – на початку 1918 рр. Якою була розстановка політичних сил в Українській центральній раді.

18. Які політичні партії підтримали гетьманат Павла Скоропадського, а які пішли в опозицію? .

19. Проаналізуйте дії опозиційного Українського національного союзу. Які з них ви вважаєте позитивними, а які такими, що зашкодили незалежному розвитку Української держави ?

20. Які форми і методи боротьби за державність України використовували політичні партії в період Директорії ?

21. Напишіть реферат на тему «Політичні партії в боротьбі за державність на західноукраїнських землях (1918–1920 рр.)».

22. Проаналізуйте резолюцію XII Всеросійської, конференції РКП (б). «Про антирадянські партії і течії». Як у ній обґрунтовувалася можливість застосування репресій проти, членів не більшовицьких політичних партій?

23. Знайдіть спільні і відмінні риси в тактиці і стратегії Української комуністичної партії і Комуністичної партії (більшовиків) України. Як вони ставилися До державності України? Підтвердіть свої висновки відповідними, партійними документами.

24. Проаналізуйте дискусію щодо форм і методів утворення Союзу РСР. Яку позицію у ній зайняли українські комуністи?

25. Хто такі націонал-ухильники, націонал-комуністи?

26. Політика українізації: суть, перебіг, наслідки.
27. «Хвильовізм»: це літературна чи політична течія? Обґрунтуйте свою думку.
28. Проаналізуйте причини, що призвели до створення монопартійної системи в СРСР.
29. Опишіть як проходили політичні процеси та масові репресії в Україні у 1930-х роках. Проаналізуйте судовий процес над членами «Спілки визволення України». Які справжні мотиви організації більшовиками цього процесу?

Індивідуальні науково-дослідні завдання зі змістового модуля 2

«Суспільно-політичне життя радянської і Західної України у 1939–1991 рр. Політичні партії і рухи в незалежній Україні»

30. Про кого із політичних діячів ідеться у біографічній, довідці:
«У 1938–1947 рр. перебував на партійно-державній роботі в УРСР, перший секретар ЦК КПРС у 1953–1964 рр., голова Ради Міністрів СРСР у 1958–1964 рр. Усунений від влади просталінським угрупованням на чолі з Л. Брежневим?»
1) про С. Косіора; 2) про Л. Кагановича; 3) про Г. Петровського; 4) про П. Шелеста; 5) про М. Хрущова.
32. Назвіть основні українські політичні партії, які діяли в Польщі на початку 1920-х років.
33. Проаналізуйте рішення міжпартійних з'їздів в Галичині. Які дії вони передбачали і як вони виконувалися?
34. Наведіть аргументи на підтвердження чи спростування тактики українських політичних партій Галичини, спрямованих на бойкот загального перепису населення в Польщі у 1921 р. і парламентських виборів 1922 р.
35. Чому українські політичні сили Волині, Холмщини, Підляшшя і Полісся брали участь у парламентських виборах 1922 р.?
36. Проаналізуйте організаційну структуру Блоку національних меншин під час парламентських виборів 1922 р.
37. Проаналізуйте тактику передвиборної боротьби Українського центрального виборчого комітету Волині, Холмщини, Підляшшя і Полісся (УЦВК).
38. Прочитайте передвиборчу платформу УЦВК під назвою «Чого хоче шістнадцятка ?». До яких наслідків могло привести її виконання ?
39. Під час виборчої кампанії 1922 р. сформувалася специфічна модель ведення політичної боротьби. У чому її суть ?
40. Як діяла Українська парламентська репрезентація у польському парламенті 1922–1927 рр. ?
41. Із переліку політичних партій виберіть ті, які функціонували на західноукраїнських землях у 20–30-х рр. ХХ ст.: 1) УНДО; 2) КП(б)У; 3) УКП; 4) КПЗУ; 5) ОУН; 6) УНП.
42. Проведіть класифікацію українських політичних сил в Польщі за схемою:

	Лівий табір	Центристські партії та організації	Правий табір
Назва партії чи організації			

43. Проаналізуйте політичну ситуацію на Волині і Галичині на початку 1920-х років. Назвіть спільні і відмінні риси.
44. Чому в західноукраїнських землях у 1920-х роках досить сильними були радянофільські тенденції?

45. Заповніть таблицю “Українські політичні партії в Польщі (1921–1939 рр.)

Назва партії чи організації	Осн. програмні вимоги, кінцева мета	Відношення до польсь. державності	Форми і методи діяль-ті	Терит орія діяль-ті	Соц. склад	Впливи	Друко вані органи	Лідери і видатні діячі
Комуністична партія Західної України (КПЗУ)								
Українське селянсько-робітничє соціалістичне об’єднання “Сельроб”								
Українська соціалістична радикальна партія (УСРП)								
Українська партія праці (УПП)								
Українське національно-демократичне об’єднання								
Волинське українське об’єднання (ВУО)								
Партія українського народного єднання (ПУНЄ)								
Українська народна партія								
Організація українських націоналістів (ОУН)								

Фронт національної єдності (ФНЄ)								
Українське Національне Козаче Товариство (УНАКОТО), з 1935 р. Український Національний Козачий Рух (УКАКОР)								
Українська католицька народна партія								
Український католицький союз (УКС)								
Українська християнська організація (УХО)								

46. Які основні українські політичні угруповання діяли у міжвоєнній Румунії? Визначіть їхню основну мету.
47. Які українські суспільні організації діяли в Закарпатті у міжвоєнній Чехо-Словаччині?
48. Яку позицію зайняли західноукраїнські політичні угруповання на початку Другої світової війни.
49. Як проходила радянизація західноукраїнських земель у 1939–1941 рр.
50. Чому радянський режим не допускав існування жодної іншої політичної сили, за винятком більшовицької партії?
51. Яка українська політична сила, причетна до Акту проголошення відновлення Української держави 30 червня 1930 року у Львові?
52. Чому нацистські окупанти заарештували і кинули до концтаборів ініціаторів проголошення Української держави і членів українського уряду?
53. Назвіть регіони України, в яких діяла група УПА-Північ: Оберіть усі вірні відповіді: Закарпаття. Галичина. Волинь. Полісся. Поділля. .
54. Хто з осіб був головнокомандуючим Української повстанської армії (УПА)? Оберіть єдину вірну відповідь: А. Мельник. Є. Коновалець. Р. Шухевич. Т. Бульба-Боровець. С. Бандера. Я. Стецько.
55. Де і коли було створено Українську головну визвольну раду?
56. Які функції поклалися: на Українську головну визвольну раду?
57. Охарактеризуйте радянський тоталітарний режим у повоєнний час.
58. Як проходила ліквідація Української греко-католицької церкви?
59. Проаналізуйте форми і методи боротьби ОУН і УПА з радянським режимом у повоєнний період.
60. Визначте помилкові твердження: 1) десталінізація в Україні мала незавершений характер; 2) „хрущовська відлига” розпочалася у 1961 р. після XXII з’їзду КПРС; 3) упродовж другої половини 50-х – першої половини 60-х рр. відбулася повна

- реабілітація жертв сталінських репресій; 4) „хрущовська відлига” мала позитивний вплив на розвиток культури в УРСР; 5) у період „хрущовської відлиги” було повністю подолано наслідки культу особи Сталіна.
61. Визначте належність до правозахисного дисидентського руху таких осіб: 1) П. Григоренко; 2) М. Руденко; 3) О. Бердник; 4) М. Брайчевський; 5) В. Чорновіл; 6) Л. Лук’яненко; 7) І. Драч.
 62. Яка головна особливість дисидентського руху в Україні? 1) набув національно-демократичного характеру; 2) мав обмежений характер; 3) охопив, тільки інтелігенцію; 4) був поширений тільки в Західній Україні; 5) не мав визначених організаційних форм і був нечисленним.
 63. Хто з представників дисидентського руху написав працю «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Оберіть єдину вірну відповідь: В. Чорновіл. І. Калинець. В. Стус. І. Дзюба. І. Драч.
 64. Знайдіть правильне пояснення терміна „шістдесятники”: 1) група діячів української культури у кількості 60-ти осіб; 2) діячі культури України, творчий розквіт яких припав на період „хрущовської відлиги”; 3) найбільш яскраві представники мистецького напрямку “соціалістичний реалізм”; 4) група українських митців, які свідомо відійшли від мистецького напрямку “соціалістичний реалізм”.
 65. У 1961 р. у Львові відбувся судовий процес над членами дисидентської організації ... (вказіть назву), яку створив ... (вказіть прізвище).
 66. Про кого з українських поетів ідеться у наведеному фрагменті біографічної довідки: “Він у 1980 р. був засуджений до 10 років позбавлення волі і 5 років заслання. У 1985 р, помер в одному з мордовських, таборів. За поетичну. збірку “Дорогою болю” посмертно удостоєний звання лауреата Державної премії УРСР в галузі літератури за 1990 р.”
 67. про Т. Шевченка; 2) про Л. Костенко; 3) про В. Стуса; 4) про В. Гєя.
 68. Які із вказаних організацій та товариств були засновані на межі 80-90-х рр. ХХ ст.? 1) Історико-просвітницьке товариство „Меморіал”; 2) Українська Гельсінська спілка; 3) Товариство Лева; 4) Товариство української мови ім. Х-Шевченка; 5) Українська робітничо-селянська спілка.
 69. Як відбувалася політична структуризація українського суспільства в період горбачовської “перебудови”?
 70. Як проходила боротьба за створення Народного руху України.
 71. Зробіть класифікацію політичних партій в Україні.
 72. Політичні партії і блоки у виборчих системах.
 73. Основні тенденції розвитку українського політикуму.
 74. Визначте основні напрями діяльності громадських об’єднань в Україні.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Масонські ложі в Україні в першій половині ХІХ ст.
2. Декабристський рух в Україні.
3. Програмні документи і діяльність Кирило-Мефодіївського братства.
4. Ліберальний і революційно-демократичний рухи в другій половині ХІХ ст.
5. Діяльність українських громад в другій половині ХІХ ст.
6. Селянський рух в Україні в другій половині ХІХ ст.
7. Робітничий рух в Україні в другій половині ХІХ ст. Перші робітничі організації.
8. Поширення соціалістичних ідей і перші соціал-демократичні групи і гуртки в Україні.
9. Москвофіли і народовці – дві течії суспільно-політичного руху в західноукраїнських землях в другій половині ХІХ ст.
10. Просвітянський рух в Західній Україні в другій половині ХІХ ст. – на початку ХХ ст.
11. Русько-українська радикальна партія – перша українська політична партія

європейського зразка.

12. Програмні вимоги і діяльність української національно-демократичної партії в Східній Галичині. .
13. Розвиток соціал-демократичних ідей в Західній Україні в кінці XIX ст. Українська соціал-демократична партія.
14. Братство тарасівців.
15. Загальна українська безпартійна організація.
16. Суспільно-політичний розвиток підросійської України в кінці XIX ст. – на початку XX ст.
17. Революційна українська партія.
18. Українська народна партія – перша українська націоналістична партія. Програмні вимоги, тактика, лідери.
19. Українська демократична партія (1904–1907 рр.).
20. Українська радикально-демократична партія.
21. Стратегія і тактика українських політичних партій в революції 1905–1907 рр.
22. Діяльність загальноросійських партій в Україні (кадети, октябристи, Союз русского народа, есери, соціал-демократи).
23. Українська соціал-демократична робітничка партія.
24. Українська соціалістична спілка (“Спілка”):
25. Товариство українських поступовців.
26. Українська парламентська громада в I і II Державних думах.
27. Політичні партії і рухи в роки Першої світової війни
28. Утворення і діяльність Головної української ради в роки Першої світової війни.
29. Діяльність Союзу визволення України в роки Першої світової війни.
30. Українські січові стрільці – національна військова формація в Австро-Угорському війську.
31. Політичні партії і громадські організації в Українській Центральній Раді.
32. УСДРП в українській революції.
33. УПСР в національно-визвольних змаганнях українського народу (1917-1921 рр.).
34. Союз українських федералістів-автономістів.
35. Українська партія соціалістів самостійників.
36. Українська партія соціалістів-федералістів.
37. Українська народна партія.
38. Українська демократично-хліборобська партія.
39. Діяльність рад робітничих і селянських депутатів в Україні.
40. Більшовики в Україні: Комуністична партія (більшовиків) України.
41. Український національно-державний союз – опозиційний міжпартійний блок в Українській державі. .
42. Боротьбізм і проблеми українського комунізму.
43. Укапізм. Утворення і діяльність Української комуністичної партії.
44. Український, анархізм (1917–1921 рр..).
45. Українські партії в боротьбі за державність на західноукраїнських землях.
46. Причини, наслідки і уроки припинення Діяльності небільшовицьких партій в Україні.
47. Націонал-комунізм і націонал-ухильництво в Україні.
48. Сталінізм в Україні: 20–30-ті роки XX століття.
49. Політичні процеси і масові репресії 30-х років XX століття.
50. Політика українізації: суть, причини, наслідки.
51. Українські політичні партії і суспільні рухи в Західній Україні у 1921–1939 рр.
52. Українська військова організація (УВО).
53. Організація українських націоналістів (ОУН) в 1929–1939 рр.).
54. Український монархізм XX століття.
55. Українська народно-трудова партія (УНТП).

56. Закордот (Закордонний відділ КП(б) України.
57. Прорадянський підпільний і партизанський рух в першій половині 1920-х років.
58. Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО).
59. Волинське українське об'єднання (ВУО).
60. Українська партія праці.
61. Українська соціал-демократична партія (УСДП).
62. Українська соціалістична радикальна партія (УСРП).
63. Комуністична партія Західної України,
64. Комуністична спілка молоді Західної України.
65. Українське селянсько-робітничє соціалістичне об'єднання "Сельроб".
66. Українське селянське об'єднання.
67. Клерикалізм на західноукраїнських землях (Українська народна обнова (УНО), Українська християнська організація (УХО), Українська католицька організація, Український католицький союз).
68. Фронт національної єдності;
69. Діяльність культурно-освітнього товариства "Просвіта" в Галичині.
70. "Просвіти" на Волині.
71. Просвітянські і Рідні хати. .
72. Союз українок.
73. Товариство ім. митрополита Петра Могили.
74. Рух за українізацію православної церкви на Волині, Холмщині, Підляшші і Поліссі.
75. ОУН в роки Другої світової війни.
76. Утворення і боротьба Української повстанської армії.
77. "Поліська січ" Т. Бульби-Боровця. .
78. Українська головна визвольна рада (УГВР).
79. КП(б) України в роки війни.
80. Діяльність Українського центрального комітету в роки Другої світової війни.
81. Особливості функціонування радянської тоталітарної системи в Україні в післявоєнний період (1944–1953 рр.)
82. Збройне підпілля ОУН і УПА в повоєнний період.
83. Суспільно-політичне життя в Україні в післясталінський період (1953–1964 рр).
84. Підпільні групи і організації в другій половині 50-х – першій половині 60-х років ХХ століття.
85. Український рух в умовах посилення наступу "брежнєвського режиму".
86. Соціальний склад, ідеї і програми дисидентського руху.
87. Релігійне дисиденство.
88. Громадський рух за легалізацію української греко-католицької церкви.
89. Українська гельсінська спілка.
90. Політична структуризація українського суспільства в період горбачовської "перебудови".
91. Народний рух України.
92. Українська республіканського партія (УРП).
93. Українська християнсько-демократична партія (УХДП).
94. Демократична партія України (ДемПУ).
95. Новий український лібералізм.
96. Партія зелених України (ПЗУ).
97. Партія демократичного відродження України (ЦДВУ).
98. Політичний спектр незалежної України. Класифікація політичних партій.
99. Діяльність партій і організацій лівого спрямування.
100. Центристські і центристсько-прагматичні партії.
101. Партії правого табору.
102. Політичні партії і блоки у виборчих системах.

103. Закон України “Про політичні партії” (5 квітня 2001 р.) і основні його положення.
104. Українська нова соціал-демократія.
105. Профспілковий і робітничий рухи в незалежній Україні.
106. Молодіжний і студентський рух.
107. Жіночий рух в незалежній Україні.
108. Громадські рухи, культурно-освітні товариства, організації і об’єднання.
109. Політичні партії і організації української еміграції.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК

1. Масонські ложі в Україні в першій половині XIX ст.
2. Декабристський рух в Україні.
3. Програмні документи і діяльність Кирило-Мефодіївського братства.
4. Діяльність українських громад в другій половині XIX ст.
5. Москвофіли і народовці – дві течії суспільно-політичного руху на західноукраїнських землях в другій половині XIX ст.
6. Просвітянський рух в Західній Україні в другій половині XIX – на початку XX ст.
7. Русько-українська радикальна партія – перша українська політична партія європейського зразка.
8. Програмні вимоги і діяльність Української національно-демократичної партії в Східній Галичині.
9. Розвиток соціал-демократичних ідей в Західній Україні в кінці XIX ст. Українська соціал-демократична партія.
10. Братство тарасівців.
11. Революційна українська партія..
12. Українська народна партія - перша українська націоналістична партія,
13. Стратегія і тактика українських політичних партій в революції 1905-1907 рр.
14. Українська соціал-демократична робітничая партія.
15. Українська соціалістична спілка (“Спілка”).
16. Товариство українських поступовців,
17. Українська парламентська громада в I і II Державних думах.
18. Політичні партії і рухи в роки Першої світової війни.
19. Політичні Партії і громадські організації в Українській Центральній Раді.
20. УСДРП в українській революції.
21. УПСР в національно-визвольних змаганнях українського народу (1917–1921 рр.).
22. Українська партія соціалістів-самостійників.
23. Українська демократично-хліборобська партія.
24. Більшовики в Україні: Комуністична партія (більшовиків) України.
25. Український національно-державний союз – опозиційний міжпартійний блок в Українській державі.
26. Боротьбізм і проблеми українського комунізму.
27. Українські партії в боротьбі за державність на західноукраїнських землях.
28. Націонал-комунізм і націонал-ухильництво в Україні.
29. Політичні процеси і масові репресії 30-х років XX століття.
30. Українські політичні партії і суспільні рухи в Західній Україні у 1921–1939 рр.
31. Українська військова організація (УВО).
32. Організація українських націоналістів (ОУН) в 1929–1939 рр.
33. Українське національно-демократичне об’єднання (УНДО).
34. Волинське українське об’єднання (ВУО).
35. Українська соціал-демократична партія (УСДП).
36. Українська соціалістична радикальна партія (УСРП).
37. Комуністична партія Західної України.

38. Українське селянсько-робітничє соціалістичне об'єднання “Сельроб”.
39. Клерикалізм на західноукраїнських землях (Українська народна обнова, Українська християнська організація, Українська католицька організація., Український католицький союз).
40. Фронт національної єдності.
41. Діяльність культурно-освітнього товариства “Просвіта” в Галичині.
42. Просвітянські і Рідні хати.
43. Союз українок.
44. ОУН в роки Другої світової війни.
45. Утворення і боротьба Української повстанської армії.
46. “Поліська січ” Т. Бульби-Боровця.
47. Українська головна визвольна рада (УГВР).
48. Особливості функціонування радянської тоталітарної системи в Україні в післявоєнний період (1944–1953 рр.).
49. Збройне підпілля ОУН і УПА в повоєнний період.
50. Підпільні групи і організації в другій половині 50-х – першій половині 60-х-років ХХ століття.
51. Український рух в умовах посилення наступу “брежневського режиму”.
52. Соціальний склад, ідеї і програми дисидентського руху.
53. Релігійне дисиденство.
54. Громадський рух за легалізацію української греко-католицької церкви.
55. Українська гельсінська спілка.
56. Політична структуризація українського суспільства в період горбачовської “перебудови”.
57. Народний рух України.
58. Українська республіканська партія (УРП).
59. Українська християнсько-демократична партія (УХДН).
60. Демократична партія України (ДемПУ).
61. Новий український лібералізм.
62. Політичний спектр незалежної України. Класифікація політичних партій.
63. Діяльність партій і організацій лівого спрямування.
64. Центристські і центристсько-прагматичні партії.
65. Партії правого табору.
66. Політичні партії і блоки у виборчих системах.
67. Профспілковий і робітничий рухи в незалежній Україні.
68. Молодіжний і студентський рух.
69. Жіночий рух в незалежній Україні.
70. Громадські рухи, культурно-освітні товариства, організації і об'єднання.
71. Політичні партії і організації української еміграції.

8.Методи навчання

Методи усного, письмового контролю та самоконтролю.

Словесні (розповідь-пояснення, бесіда, проблемна лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (реферати тощо).

Методи інтерактивного навчання – колективні дискусії, навчально-ділові ігри.

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові методи.

Позааудиторна діяльність.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Перевірка конспектування студентами лекційних занять.

Оцінювання усних відповідей студентів, підготовки рефератів за темою занять, презентації самостійних завдань.

Написання студентами поточних письмових тестових завдань за змістовними модулями. Виконання та захист студентами індивідуального завдання за темою курсу.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- a. усне поточне оцінювання (максимум 30 балів);
- b. підготовка та оформлення ІНДЗ (максимум 10 балів);
- c. модульна контрольна робота (максимум 30 балів).

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Поточне тестування					
Поточний контроль (максимум = 40 балів)		Модульний контроль (максимум = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
15 10 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 5 балів за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі	15 10 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 5 балів за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі	10	30	30	100

(доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).	(доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).				
--	--	--	--	--	--

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 12 бальною шкалою:

- 1–3 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;
 4–6 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;
 7–8 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;
 9–10 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.
 Формою проведення МКР є письмова контрольна робота.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	Для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
67–74	D	Задовільно	
60–66	E		
1–59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Список джерел та літератури

Основні:

1. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. // *Голос України*: 1991. 27 серп.
2. Актуальні проблеми суспільно-політичного розвитку України. Львів, 1992. 118 с.
3. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст.: Програмні документи перших українських політичних партій / Упор. В. С. Журавський. Київ: Пошук, 1992. 96 с.
4. Базів В. А. Політичні партії в незалежній Україні: генеза і типологія. Львів, 1999.
5. Бандера С. Перспективи української революції: Збірник творів. Мюнхен, 1978.
6. Баран В. К. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. Київ, 1996.
7. Баран В. К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953–1965 рр. Львів, 1992.
8. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів, 2003.
9. Баран В. К.; Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.). Київ, 1999.

10. Білас І. Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2-х кн. Київ, 1994.
11. Білокінь С: Масовий терор як засіб державного правління в СРСР (1917–1941 рр.). Київ, 1999.
12. Бойко О. Д. Нариси з новітньої історії України (1985–1991 рр.) : навч. посіб. / Олександр Дмитрович Бойко. Київ : Кондор, 2004. – 357 с.
13. Бойко О. Д. Україна в 1985–1991 рр. : основні тенденції суспільно-політичного розвитку : моногр. / Олександр Дмитрович Бойко. Київ : ІПЕНД, 2002. – 306 с.
14. Васюта І. К. Політична історія Західної України (1918–1939). Львів, 2006.
15. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: навч. посібник. Київ, 1997.
16. Винниченко В. Відродження нації. Ч. I–III. Київ – Відень, 1920.
17. Висоцький О. Ю. Українські соціал-демократи та есери: досвід перемог і поразок. – Монографія. Київ: Основні цінності, 2004. – 272 с.
18. Гарань О. В. Убити дракона. З історії Руху та нових партій України / О. В. Гарань ; [гол. ред. С. В. Головка]. – К. : Либідь, 1993. – 200 с.
19. Гермайзе О. Нариси з історії революційного руху на Україні. Т. 1. Революційна Українська Партія (РУП). Київ, 1926.
20. Голобуцький О. Г., Криворучко Т. Г., Кулик В. О., Якушик В. М. Політичні партії України. Київ, 1996.
21. Головка М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи в Україні в період Другої світової війни (1939–1945 рр.). Київ, 2004.
22. Голуб А. І. Українська соціал-демократія і міжнародний соціалізм: сторінки політичної історії (кінець XIX – перша чверть XX століття): Навч. посібник. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 92 с.
23. Голубенко І. Коли ми вмирили, нам дзвони
24. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. Київ, 2000.
25. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Київ, 1992. С.496–500.
26. Грушевський М. Новий період історії України за роки від 1914 до 1919. Київ, 1992. С.8–14.
27. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст. Нариси політичної історії. Київ, 1993. 288 с.
28. Даниленко В. Г, Касьянов Г. В., Кульчицький С. В. Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки. Київ, 1991.
29. Данилюк Ю. З., Бажан О.Т Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.). Київ, 2000.
30. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. Київ, 1990.
31. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація. До 40-річчя оприлюднення. Київ, 2005.
32. Дорошенко В. Революційна Українська Партія (РУП). (1900–1905 рр.). Нарис з історії української соціал-демократичної партії. Львів-Київ, 1921.
33. Дорошенко Д. Мої спогади про недавнє минуле (1914–1918). Львів, 1923. Ч. 1.
34. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ, 1991. Т. 2.
35. Драч І. Політична ситуація на Україні і завдання Руху (Доп. на 2-х Всеукр. зборах НРУ) // Літ. Україна. 1990. 1 лист.
36. Життя і діяльність Степана Бандери: документи і матеріали. Вид. третє, доп. / Ред. і упоряди. Микола Посівнич. Тернопіль: Астон, 2011. – 496 с., іл.
37. Історія суспільних рухів і політичних партій України (XIX–XX ст.): Навч. посібник. Львів, 1998. 328 с.
38. Історія України. Львів: Вид-во “Світ”, 1996.
39. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі Опору 1960–1980 років. Київ, 1995.

40. Киричук Ю. Нариси з історії українського національно-визвольного руху 40–50-х років ХХ століття. Львів, 2000.
41. Ковтун В. Г. Історія Народного Руху України. Київ, 1999.
42. Кондратюк К. К. Історія України: Від половини ХІХ ст. до 1917 року. Київ, 1994.
43. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Львів, 1996.
44. Крамаревський О. Політичні партії і організації України. Київ, 1999.
45. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів, 1993.
46. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.). Україна крізь віки. Київ, 1999.
47. Кухта Б. Л. З історії української політичної думки: Курс лекцій. Київ, 1994. 368 с.
48. Кучерепа М. М. Зародження та діяльність на Волині українських політичних партій та громадських організацій в 1921–1939 рр. // Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету. Вип. 1. Луцьк, 1995.
49. Кучерепа М. М. Історія Волині: 1939–1941 рр. Навч. посібн. Луцьк : Волин, обл. друкарня, 2006. 456 с.: іл. 112 с.
50. Кучерепа М. М. Українські національні партії на Волині (1921–1939 рр.) : у 2 ч. Ч. 1: монографія. / М. М. Кучерепа, Я. П. Цецик. Луцьк : Волин, нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 304 с. Ч. 2: Документи і матеріали. 292 с.
51. Кучерепа М. М., Давидюк Р. П. Волинське українське об'єднання (1931–1939 рр.). Луцьк: Надстир'я, 2001.
52. Лебеденко А. М. Історія анархизма в Україні. Київ, 1995.
53. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Київ; Філадельфія, 1995.
54. Макачук С. А. Українська республіка галичан. Львів, 1997.
55. Малик Я. Й. та ін. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (ХІХ–ХХ ст.). Львів: Світ, 2001. 294 с.
56. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. Львів, 1995. 264 с.
57. Махно Н. Воспоминания. Кн. 1–3. Київ, 1991.
58. Міхновський М. Самостійна Україна. Київ, 2003.
59. Народний рух України: Документи і матеріали. Київ, 1993.
60. Новітня історія України. 1914–2008 рр.: навч. посіб. / К. К. Кондратюк, Г. А. Боднар, В. М. Качмар, В. Є. Голубко. Київ : Знання 2011. 535 с.
61. Патер І. Союз визволення України: проблеми державності і соборності. Львів, 2000.
62. Петлюра С. Статті. Київ, 1993. 341 с.
63. Політична історія України: Навчальний посібник / За ред. В. І. Танцюри. 2-ге вид., доповнене. Київ, 2008.
64. Політичні партії Західної України. Львів, 1991.
65. Політичні партії України. Київ, 1998.
66. Полонська-Василенко Н. Історія України в 2-х т. Т. 2. Київ, 1995.
67. Новітня історія України (1900–2000) / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин та ін. Київ, 2000.
68. Павко А. І. Політичні партії, організації в Україні: кінець ХІХ – початок ХХ століть: зародження, еволюція, діяльність, історична доля. Кінець ХІХ – лютий 1917 р. / А. І. Павко. Київ: Іван Федоров, 1999. – 248 с.
69. Політична історія України / За ред. Танцюри В. І. Київ, 2002.
70. Політична історія України ХХ ст.: у 6 т. Т. 1. Київ, 2002.
71. Політична історія України. Посібник. Київ, 2001.
72. Полонська-Василенко Н. Історія України. Київ, 1992. Т. 2.
73. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ ст.). Київ, 2003.
74. Сверстюк Є. Блудні сини України. Київ, 1993.
75. Скоропадський П. Спомини. Київ, 1992.
76. Слюсаренко А, Г., Томенко М. В. Нові політичні партії України. Київ, 1990.

77. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української конституції. Київ, 1993.
78. Спілка Визволення України: Стен. звіт судового процесу. Харків, 1991.
79. Стрілець В. В. Українська радикально-демократична партія: витоки, ідеологія, організація, діяльність (кінець XIX століття – 1939 рік) / В. В. Стрілець. Київ: Вид. поліграф. центр «Київ. ун-т», 2002. 361 с.
80. Субтельний О. Україна. Історія. Київ, 1991.
81. Тиский М. Г. Народний рух України: становлення Волинської регіональної організації / моногр. Луцьк: Твердиня, 2009. 212 с.
82. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-ти т. Т. 6. Київ, 2001.
83. Україна багатопартійна. Програмні документи нових партій. Київ, 1991.
84. Україна в сучасну добу (1986–2000 рр.) // Україна в XX ст. : зб. док. і матер. : [навч. посіб. для студ. історич. фак. вузів] / [упоряд. А. Г. Слюсаренко та ін.]. Київ, 2000. С. 175–344.
85. Українські політичні партії кінця XIX – початку XX ст.: програмові і довід. матеріали / Упоряд. В. Ф. Шевченко та ін. Київ: Консалтинг, Фенікс, 1993. 336 с.
86. Українці в зарубіжному світі. Київ, 1991.
87. Чикаленко Є. Спогади (1861–1907). Ч. III. Львів, 1925.
88. Шаповал М. Рев. соціалізм на Україні. Кн. I. Відень 1921.
89. Яблонський В. Сучасні політичні партії України: Довідник. Київ, 1996. 486 с.

Додаткові

90. Аніщук В. Форми правового забезпечення діяльності політичних партій в Україні // Право України. 2000. – № 2. С. 95–97.
91. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. Історія та ідеї. Дрогобич, 1994.
92. Бар М., Зеленський А. Війна втрачених надій: український самостійницький рух у 1939–1945 рр. // Український історичний журнал (далі – Укр. іст. журн.) 1992. № 6.
93. Батенко Т. Нариси з історії українського руху опору кінця 50-х – початку 90-х рр. Львів, 1999.
94. Бегей І. І. Політичні інститути суспільства в теоретичній спадщині Юліана Бачинського. Львів, 1999.
95. Бегей І. Українська соціал-демократія (Львиця): історія, теорія, особа: Львів, 2005.
96. Бегей І. Юліан Бачинський: соціал-демократ і державник. Київ, 2001. 256 с.
97. Безотський М. Україна в добу сталінщини: Історія опору. Київ, 2002.
98. Білокінь С. Репетиція беззакінь. Судовий процес над “Спілкою Визволення України”, якої не було, та його наслідки // Україна. 1989. № 37, 38.
99. Білоус А. Багатопартійність в Україні: порівняльний аналіз // Сучасність. – 1992. – № 6. С. 22–24.
100. Білоус А. Виборче законодавство та партійна система України. В порівнянні з деякими країнами Східної Європи // Нова політика. 1999. № 1.
101. Білоус А. Політичні об’єднання України. Київ, 1993. 137 с.
102. Бойко О. Д. Історія України у XX столітті: 20-ті – 30-ті роки: (Навч. посібник для студентів). Ніжин, 1994.
103. Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 1999.
104. Бойко О. Д. Україна: від путчу до Пущі (серпень – грудень 1991 р.). Монографія. Ніжин, 2006.
105. Бойко О. Д. Утворення єдиного національного фронту українськими політичними силами у 1918 р. // Укр. іст. журн. 1997. № 6. С. 14–23.
106. Болабольченко А. Всеволод Голубович і «справа УПСР». К.: УКСП «Кобза», 1993. 55 с.
107. Борець Ю. У вирі боротьби: Спогади учасника повстанської боротьби (1941–1948).

- Київ, 1993.
108. Борисенко В. А. До питання про Революційну Українську Партію // Наукові праці з питань політичної історії. Вип. 169. К., 1991. С. 129–138.
 109. Бриндак О. Ліквідація більшовиками політичної опозиції та встановлення однопартійної системи в Україні у 20-і роки. Одеса, 1998.
 110. Васюта І.К. Національно-визвольний рух у Західній Україні (1918–1939 рр.) // Укр. іст. журн. 2001.
 111. Вегеш М. Августин Волошин і Карпатська Україна // Дзвін. 1991. № 3.
 112. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. У двох томах. Т.1. Львів: «Місіонер», 1998. 524 с.
 113. Верстюк В. Махновщина. Київ, 1992.
 114. Верстюк В. Ф. Симон Петлюра: Політичний портрет (до 125-річчя від дня народження) // Укр. іст. журн. 2004. № 3.
 115. Верстюк В. Ф. Український національно-визвольний рух (березень-листопад 1917 р.) // Укр. іст. журн. 2003. № 3.
 116. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради. Біографічний довідник. Київ: Національна Академія Наук України, 1998.
 117. Ветров Р. І. Політичні партії України на початку ХХ століття (1900–1925 рр.: Навч. посібник. Дніпродзержинськ, 1997.
 118. Ветров Р. І., Донченко С. П. Політичні партії України в першій чверті ХХ століття (1900–1925 рр.). Дніпропетровськ; Дніпродзержинськ, 2001.
 119. Винниченко В. Відродження нації. В 3 т. Київ: Вид-во політ. літ. України, 1990. Т.1. 384 с.; Т.2. 328 с.; Т.3. 542 с.
 120. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. Київ, 1991. 128 с.
 121. Висоцький О. Виникнення сучасної української соціал-демократії // Політологічні читання. 1994. № 4. С. 67–83;
 122. Висоцький О. Соціал-демократи в сучасній Україні: досвід політичної опозиції // Політологічні читання. 1995. № 1. С. 3–79.
 123. Висоцький О. Ю. Ідеологічні та організаційні особливості УСДРП та УПСР у контексті їх поразки у революції 1917–1920 років // Грані. 1998. Листопад. С.105–116.
 124. Висоцький О. Ю. Українські національні партії початку ХХ ст.; соціалістичний сегмент. Д., 2001. 160 с.
 125. Висоцький О. Ю. Українські соціал-демократи та есери: досвід перемог і поразок / Олександр Юрійович Висоцький. Київ: Основні цінності, 2004. 272 с.
 126. Висоцький О., Голуб А. Зародження соціал-демократії в Україні і міжнародний соціалістичний рух // Політологічні читання. 1994. № 2. С. 96–119.
 127. Власенко О. Парламентаризм у програмах перших політичних українських партій // Хроніка-2000. 1998. №23–24. С.210-218.
 128. Волковинський В. “Третя сила”. Життя і смерть Нестора Махна // Наука і суспільство. 1989. № 2.
 129. Гальчинський А. Помаранчева революція і нова влада. Київ, 2005.
 130. Гамрецький Ю. М. Більшовики та їх політичні противники на Україні в 1917 р.: співвідношення сил // Укр. іст. журн. 1987. № 11.
 131. Гарань О. Нові партії на політичній сцені України //Сузір'я. 1991. -№ 2.
 132. Гарань О. Убити дракона: 3 історії Руху та нових партій України. Київ, 1993.
 133. Гарань О.В. Від створення Руху до багатопартійності. Київ, 1992.
 134. Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. Львів, 1996. -122 с.
 135. Голобуцький О., Кулик В. Український політичний рух на Наддніпрянщині кінця ХІХ – початку ХХ століття. Київ: Смолоскип,1996. – 124 с.
 136. Головченко В.І. Від «Самостійної України» до Союзу визволення України: Нариси

- з історії української соціал-демократії початку ХХ ст. Харків: Майдан, 1996. 191 с.
137. Голуб А. І. Генеза Української соціал-демократичної робітничої партії та міжнародний соціалістичний рух // Вісник Дніпропетровського університету. Історія та археологія. Вип. 2. Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1997. С. 97–104.
 138. Голуб А. І. Європейські обрії української соціал-демократії (кінець ХІХ-перша половина ХХ ст.): Монографія. Дніпропетровськ Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 1998. 156 с.
 139. Голуб А. І. Міжнародна діяльність Української соціал-демократичної Дніпропетровськ, 1999. 424 с.
 140. не грали: ОУН – УПА в боротьбі за державність України (1942–1953 рр.) // Дзвін. 1993. № 2–9; 1994. № 6.
 141. Гончарук Г. І. Народний рух України. Історія. Одеса, 1997.
 142. Гошовська В. А. Становлення української соціал-демократичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття: Проблема світогляду, національних особливостей, теоретичного осмислення на сторінках преси. Харків: Основа, 1997. 422 с.
 143. Греченко В. А. Внутріпартійні дискусії початку 20-х років. Досвід, уроки // Маршрутами історії. Київ, 1990.
 144. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. К., 2000. 360 с.
 145. Гриценко А.П. Політичні сили у боротьбі за владу в Україні (кінець 1917 р. – початок 1919 р.). – К.: Інститут історії України АН України, 1993. – 102 с.
 146. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. Київ: Либідь, 1993. 288 с.
 147. Гусев К. В. Партия эсеров: от мелкобуржуазного революционаризма к контрреволюции. (Исторический очерк). Москва: Мысль, 1975. 383 с.
 148. Давидюк Р. П., Кучерепа М. М. Відносини Організації українських націоналістів (ОУН) і Волинського українського об'єднання (ВУО) у 1931–1939 роках // Науковий вісник ВДУ. Історичні науки. 1999. № 5.
 149. Дашкевич Я., Дужий П., Панчук М. Національно-визвольна боротьба 20-х – 50-х років ХХ ст. в Україні. Львів: Київ. 1993.
 150. Дзюбак В.В; Конфлікти в ОУН (Б) і їх вплив на український Рух Опору (1941–1944 рр.). Київ, 2005.
 151. Діак І. П'ята колона України: загроза державності. Київ, 2006.
 152. Дорошенко Д. І. Нарис історії України в 2-х томах. Київ: Глобус, 1992. Т. II: (від половини ХVІІ століття). 349 с.
 153. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914–1920). В чотирьох частинах. Галицька руїна – Доба Центральної Ради – Доба Гетьманщини – Доба Директорії. Друге вид. Мюнхен: Укр. вид-во, 1969. 542 с.
 154. Дробот М., Кучер В. Провідник Андрій Мельник // Пам'ять століть. 2000. № 5.
 155. Думін О. Історія легіону Українських січових стрільців, 1914–1918 рр. // Дзвін. 1991. № 9–12.
 156. Єдино правильний шлях: Вибрані, матеріали Першого збору Конгресу українських націоналістів (Київ, 2 4 липня 1993 р.). Стрий: Вид. КУН, – 1993.
 157. Ємець О. Про політичні позиції ініціаторів “Руху демократичних реформ”. Заява Президії ПДВУ // Літ. Україна. 1991. 19 липня.
 158. Єфименко О. Г. Парламентська модель організації влади в концепціях українських політичних партій: 1917–1920 рр. // Вісник Харківського університету. № 401. Історія України. Зб.наук. праць. Вип.2. Харків: ХДУ, 1998. С.25-45.
 159. Єфименко О. Г. Укапісти: оцінка організаційної консолідації через призму ідейної еволюції // Вісник Харківського університету. № 401. Історія України. Збірник наукових праць. Вип.2. Харків: ХДУ, 1998. С.370-376.

160. Жерноклеєв О. С. Про дату заснування Української соціал-демократичної партії Галичини й Буковини // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Випуск XV.
161. Жерноклеєв О., Райківський І. Лідери західноукраїнської соціал-демократії. Політичні біографії.— Київ: Основні цінності, 2004.
162. Західне Полісся: історія та культура : монографія / авт. кол. Г. В. Бондаренко, О. Н/ Гаврилук, А. А. Дмитренко, О. М. Карліна, В. О. Кудь, М. М. Кучерепа та ін.; наук. ред. В. К. Баран - Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012.
163. Іванейко М. Ундизм : УНДО й ФНС. Львів, 1938.
164. Іваницька С. Г. «Колективний портрет» керівництва Української Демократично-Радикальної партії (1905–1908 рр.) // Українська біографістика. Київ: Інститут біографічних досліджень НБУ ім. В. І. Вернадського, 2010. Вип.7. С. 279–294
165. Іваницька С. Г. Проблеми формування модерної української нації в інтелектуальній спадщині українських радикал-демократів на початку ХХ століття // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. ХХ. – Запоріжжя, 2006. - С.106-112.
166. Іваницька С. Г. Українська ліберально-демократична партійна еліта: «колективний портрет» (кінець ХІХ – початок ХХ століття). Запоріжжя: Просвіта, 2011. 452 с.
167. Іванишин В. Нація. Державність. Націоналізм. Дрогобич. – 1992
168. Іванова Л. Г., Іванченко Р. П. Громадівський рух 60-х рр. ХІХ ст. в Україні; проблеми, ідеологія. Київ, 1999. 126 с.
169. Іванова Л. Г., Іванченко Р. П. Суспільно-політичний рух 60-х рр. ХІХ ст. в Україні: до проблеми становлення ідеології. Київ, 2000. 349 с.
170. Іванова Р. А. Михайло Драгоманов в суспільно-політичному русі Росії та України. Київ, 1991.
171. Історія органів державної безпеки на Волині: документально-публіцистичне вид. / наук. ред. М. М. Кучерепа ; за заг. ред. В. А. Мельниковича. Луцьк: Ініціал, 2012. 240 с : іл.
172. Калмакан І. К., Бриндак О. Б. Виникнення та еволюція національної партійної системи в Україні в ХХ столітті: Дослідження. Одеса: Астропринт, 1997. 192 с.
173. Касьяненко Г. В., Даниленко В. М. Сталінізм і українська інтелігенція. Київ, 1991.
174. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ–ХХ століть: Соціально-політичний портрет. Київ, 1993.
175. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі Опору 1960–1980 років. Київ, 1995.
176. Касьянов Г. Українська інтелігенція 20–30-х років: соціальний портрет та історична доля. Київ: Едмонтон, 1992.
177. Касьянов Г. Український соціалізм: люди, партії, ідеї (початок ХХ сторіччя) //Політологічні читання. 1992. № 2. С. 101–114.
178. Кирило-Мефодіївське товариство: Зб. Документів у 3-х т. Київ, 1990.
179. Киричук Ю. Історія УПА. Тернопіль, 1991.
180. Кислий П., Вейз Ч. Становлення парламентаризму в Україні на тлі світового досвіду. Київ, 2000.
181. Кіндрачук Н. За Україну незалежну (Роль Народного Руху України у здобутті незалежності України: 1989–1991 рр.) : моногр. / Надія Кіндрачук. Івано-Франківськ : НАІР, 2013. 208 с.
182. Книш З. Становлення ОУН. Київ, 1994.
183. Книш З. Західно-Українська національно-революційна організація: Історико-політичний нарис. Торонто, 1974.
184. Ковалюк В. Р. Культурологічні та духовні аспекти “радянзації” Західної України (вересень 1939 р. – червень 1941 рр.) // Укр. істор. журнал. 1993. № 1–2.
185. Ковтун В. Г. Історія Народного Руху України. Київ, 1999.
186. Колесник В. Ф., Могильний Л. П. Політичні партії та суспільно-політичні рухи в

- Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. Київ, 2007.
187. Колесник В. Ф., Рафальський О. О., Тимошенко О. П. Шляхом національного відродження: Національне питання в програмах та діяльності українських партій Наддніпрянщини 1900–1907. Київ, 1998. 226 с.
 188. Кондратюк В., Зайцев О. Суспільно-політичне життя в Україні в 20–30-х рр. XX ст. Львів, 1993.
 189. Кондратюк В., Піскорський О. УДХП – символ відродження українського консерватизму // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2004. Вип. 15. С. 3–11.
 190. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX ст. Тернопіль, 1993.
 191. Коновалець Є. Причинки до історії української революції // Київ. 1991. № 11.
 192. Коновець О.Ф. Просвітницький рух в Україні. XIX – перша половина XX ст. Київ, 1992.
 193. Кононенко П. Національна ідея, нація, націоналізм: Монографія. Київ, 2006.
 194. Кормич Л. І., Шелест Д. С: Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України. Київ: АВРІО, 2004. 262 с.
 195. Косик В. М. Розкол ОУН, 1939–1940: Зб. документів. Львів, 1997.
 196. Косик В. Симон Петлюра. Львів, 2000.
 197. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
 198. Костюк Г. Сталінізм в Україні (генеза і наслідки). Київ, 1995.
 199. Кремень В. Г., Базовкін Є. Г. Політичні партії України: порівняльний аналіз програмних документів. Вип. 18. Київ: ДП Артемполіграф, 1993.
 200. Крижановська О. О. Таємні організації в Україні (масонський рух у XVIII – на початку XX ст.) Київ, 1998.
 201. Кричевський Р. ОУН в Україні. ОУН (з) і 34 ОУН. Причинок до історії українського націоналістичного руху. Львів, 1991.
 202. Кугутяк М. В: Радикальна партія в Східній Галичині // Укр. істор. журнал. 1990. № 10.
 203. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії: Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939. рр.). Івано-Франківськ, 1993.
 204. Кузьменко В., Романчук О. Червоний апокаліпсис, або більшовицький переворот 1917-го з погляду законів системних відносин // Дзвін. 1991.– № 5.
 205. Кузьо Т. ОУН в Україні. Дмитро Донцов і закордонні частини ОУН // Сучасність. 1992. № 12.
 206. Кульчицький С. В. Комунізм в Україні. Перше десятиріччя (1919–1928). Київ, 1996.
 207. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.). Україна крізь віки. Київ, 1999.
 208. Кульчицький Ю. Шаблі з плугів. Український повстанський рух: у визвольних змаганнях. Львів, 2000.
 209. Курас І. Ф. Повчальний урок історії: (Ідейно-політичне банкрутство Української соціал-демократичної робітничої партії). Київ: Політвидав України, 1986. 185 с.
 210. Курносів Ю. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х рр. XX ст.). Київ, 1994.
 211. Кухта Б. Історія української політичної думки. Київ, 1992.
 212. Кухта Б. Л. З історії української політичної думки: Курс лекцій. Київ, 1994. 368 с.
 213. Кучерепа М. М. “Просвіти” на Волині у міжвоєнний період (20-ті –початок 30-х років XX ст.) // “Просвіта” на Волині: минуле і сучасне: Збірник наук. статей, документів і матеріалів /За ред. В. К. Барана. Луцьк, 2001.
 214. Кучерепа М. М. Волинь у міжвоєнний період (1921 1939 рр.). / Кучерепа М. М.,

- Дмитрук В. К., Прокопчук В. І. Луцьк: Ред.-вид. група “Реабілітовані історією”, 1994.
215. Кучерепа М. М. До генези конфлікту: українсько-польські відносини на Волині напередодні Другої світової війни / У пошуках правди. Луцьк, 2003.
216. Кучерепа М. М. З історії становлення і діяльності Українського Національно-демократичного об’єднання на Волині // Матеріали. XXXIX наук. конф. проф.-виклад. складу і студентів інституту. Ч. 1. Луцьк, 1993.
217. Кучерепа М. М. Національна політика Польщі щодо українців напередодні Другої світової війни // Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки. Історичні науки. 2001. № 11.
218. Кучерепа М. М. Релігійні рухи на Волині у 1920-х – 1930-х роках // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень V круглого столу (Львів, 3–5 травня 1995 р.). Київ – Львів, 1995.
219. Кучерепа М. М. Українці Волині і Польська держава (1921–1939 рр.) // Збірник навчально-методичних і наукових статей історичного факультету ВДУ. Вип. 2. Луцьк: Вид-во Волин. держ. ун-ту “Вежа”, 1997.
220. Кучерепа М. М. Утворення та діяльність “Козачої ради” на Волині // Матеріали XXXVIII наук. конфер. професорсько-викладацького складу інституту. Ч. 1. Луцьк, 1992.
221. Кучерепа М. М., Давидюк Р. П.. Просвітянські хати – культурно-освітні осередки Волинського українського об’єднання // “Роде наш красний...”: Волинь у долях краян і людських документах. Т. 3. Луцьк, 1999.
222. Кучерепа М. М., Савчук О. А. Метаморфоза Українського національного козацького товариства у міжвоєнний період (1920-1939 рр.) // Шоста Всеукраїнська наук. конф. з істор. краєзнавства, м. Луцьк, вересень-жовтень 1993. Луцьк, 1993.
223. Кучерепа М. Національна політика Другої Речі Посполитої щодо українців (1919–1939 рр.) // Українсько-польські відносини в Галичині у ХХ ст. Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (21–22 листопада 1996 р.). Івано-Франківськ, 1997.
224. Кучерепа М. Національна політика Другої Речі Посполитої щодо українців // Україна – Польща: важкі питання. Т. 2. Варшава: Тирса, 1998.
225. Кучерепа М. Політичні партії, культурно-освітні і професійні товариства та організації // Атлас історії і культури Волинської області / Відп. ред. Ф. В. Зузук. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2008. С. 70–79. .
226. Кучерепа М. Польська самооборона с. Пшебраже / Перебріддя на Волині в 1943-1944 рр. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Зб. наук, праць. Вип. 16. Ювілейний збірник на пошану Івана Патера. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2008 С. 552–559.
227. Кучерепа М. Український політикум Волині 1921–1939 років: спроба узагальнення // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 17: Українсько-польсько-білоруське сусідство: ХХ століття / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича; гол. редкол. Ярослав Ісаєвич, упор. Микола Литвин, Василь Футала. Львів, 2008. С. 239–248.
228. Кучерепа М. Український політичний рух на Волині у. 1920-х роках: спроба узагальнення // Наукові зошити історичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка. Збірник, наук. праць. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2001. Вип. 4.
229. Кучерепа М. Церковно-релігійне життя українського населення в Польщі (1921–1939 рр.). // *Dzieje Podkarpacka*. Т. 111. Krosno, 1999. S. 149–166.
230. Kuczerępa Mykoła. *Polityka wołyńska wojewody Henryka Józewskiego* // *Józef Lobodowski rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego* / Pod red. Ludruily Siryk, Jerzego Święcha. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000.
231. Kuczerępa Mykoła. *Polityka RP na Wołyniu 1921–1939, Dokumenty zachowane w*

- DAWO – Państwowym Archiwum Województwa Wołyńskiego Przegląd Wschodni. 1997. T. IV. Zeszyt 1(13).
232. Kuczerepa Mykoła. Polityka II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców na Wołyniu w latach 1921–1939 // Przegląd Wschodni. 1997. T. IV. Zeszyt 1 (13).
233. Kuczerepa Mykoła. Stosunki ukraińsko-polskie w II Rzeczypospolitej we współczesnej historiografii ukraińskiej // Historycy polscy i ukraińscy wobec problemów XX wieku / Pod red. P: Kosiewskiego i G. Motyki. Kraków. 2000.
234. Kuczerepa Mykoła. Z historii ukraińsko-polskiego porozumienia na Wołyniu // Ukraina – Polska: Kultura. Wartości. Zmagania duchowe. Koszalin, 1999.
235. Kuczerepa M. Polityka narodowościowa Drugiej Rzeczypospolitej wobec Ukraińców w latach 1921–1939// Polska – Ukraina: trudne pytania. T. 1–2, Warszawa 1998.
236. Лавров Ю. Ю. Виникнення і діяльність українських політичних партій (кінець XIX - початок XX ст. // Історія України. – 1999. Червень. № 21–24.
237. Лебеденко О. М. Анархісти на Україні в 1903–1908 рр. // Укр. істор. журнал. 1991. № 11.
238. Лебедь М. Українська повстанська армія (УПА). Львів, 1993.
239. Левенець Ю. А. Ліворадикальні партії в Україні напередодні жовтневого перевороту// Укр. істор. журнал. 1992. № 3.
240. Левенець Ю. А. Ліворадикальні партії в Україні напередодні жовтневого перевороту // Укр. іст. журн. 1992. № 3. С. 23–31.
241. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX-початок XX століття). Київ, 2001. 585 с.
242. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців: 1848–1918: В 2 ч. Львів, 1926–1927. – Ч. 1: - С. 1 – 432; Ч. 2. С. 433–746.
243. Лисенко О. В. Спілка соціал-демократична 1904 // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2012. – Т. 9 : Прил – С. – С. 752.
244. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. У 2-х т. Київ, 1994.
245. Литвин В. Ліві, праві і центр // Політика і час. 1992. № 4.
246. Литвин В. М., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Історія України : навч. посіб. Київ, 2002.
247. Литвин В. Молодіжні громадсько-політичні організації // Політика і час. 1991. № 3.
248. Литвин В. Політична арена України: дійові особи і виконавці. Київ, 1994.
249. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів: Інститут українознавства НАНУ, видавничча фірма «Олір», 1995. 368 с., іл.
250. Луканов Ю, Розколу не сталося (Про другий з'їзд УРП) // Народна газета. – 1996. – № 6.
251. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції. 1917–1921. У 2-х т. Прага, 1942.
252. Маланчук-Рибак О. Жіночий рух на західноукраїнських землях (кінець XIX – 30 роки XX ст.) // Жіночі студії в Україні: Жінка в історії та:сьогодні: Монографія / За заг. ред. Л. О. Смоляр. Одеса, 1999. С. 110–130.
253. Маніфест Демократичної партії України // Літ. Україна: 1990. 31 травня.
254. Маніфест Партії зелених України //Літ. Україна. 1990. 19 липня.
255. Масненко В. Історична думка та націотворення в Україні (кінець XIX -XX ст.). Київ: Черкаси. 2001.
256. Мельник М. Съезд Демократической партии Украины // Правда Украины. 1990. 19 декабря.
257. Мироненко О. М. Світоч української державності. Політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради. Київ: Друкарня МВС України, 1995. 328 с.
258. Михальський І. С. Джерела з історії українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст. Луганськ: Альма-матер, 2003. 344 с.

259. Михальський І. С. Джерела з історії українських політичних партій кінця ХІХ – початку ХХ ст. Луганськ: Альма-матер, 2003. 344 с.
260. Мірчук П. Микола Міхновський: Апостол української державности. Філадельфія, 1960. 136 с.
261. Мірчук П. Нарис історії ОУН (1920–1939). Мюнхен, 1968. Т. 1.
262. Мірчук П. Причини загибелі УНР. Від II до IV Універсалу // Державність. 1991. № 3–4.
263. Мірчук П. Українська державність. 1917–1920. Філадельфія, 1967.-400 с.
264. Мірчук П. Українська Повстанська Армія 1942–1952. Документи і матеріали. Львів, 1991.
265. Мовчан П. Закон про мову та беззаконня //Літ. Україна.-1991. 31 січня.
266. Мороз В. Шістдесяті роки в Україні // Всесвіт.1993. № 9–10; 11–12.
267. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. Київ, 1993. 413 с.
268. Народний рух України: Довідник. Київ, 1996.
269. Народний рух України: Документи і матеріали. Київ. 1993.
270. Народно-демократична партія. Київ, 1996.
271. Народно-демократична партія. Статут. 10 кроків НДП (передвиборча програма НДП). Керівні органи. Київ, 1997.
272. Наумов С. О. Український політичний рух на Лівобережжі (90-і рр. ХІХ ст. – лютий 1917 р.): Моногр. Харків: ХНУ імені в. Н. Каразіна, 2006. 344 с.
273. Наумов С. О. Формування місцевих організацій УДП – УДРП (1904–1907 рр.) Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. № 633. Історія. Випуск 36. Харків: НМЦ «СД», 2004.
274. Наумов С. Питання української державности в діяльності Револуційної партії (РУП) // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. Т. 3. Харків, 1994.
275. Нова парламентська партія: Установчий з'їзд Партії демократичного відродження України // Літ. Україна. 1990. 13 грудня.
276. Оксак О. Відповідальність проти популізму: виборці, партії та уряд у демократичному суспільстві // Нова політика. 2000. № 2. С. 33–37.
277. Оксак О. Платформи політичних, партій: зміст та критерії порівняльного аналізу // Нова політика. 2000. № 2.
278. Олійник В. Парламент 2000. Час вибору. Київ, 2001.
279. Оляндер Л. К., Бублейник Л. В., Кучерепа М. М. “Роде наш красний...”: Волинь у долях краян і людських документах. Т. II.- Луцьк: Вид-во Вол. держ: ун-ту “Вежа”, 1996.
280. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія: Фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. Київ, 2005.
281. Павко А. І Теоретико-методологічні засади дослідження діяльності політичних партій та організацій в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Укр. іст. журн. 2001. № 5.
282. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917–1919 рр. (історико-генетичний аналіз). Київ, 1995. 261 с.
283. Павличко Д. Демократична партія України: Вступ, промова на установчому з'їзді ДПУ // Літ. Україна. 1990. 20 грудня.
284. Панчук М. І. “Націонал-ухильництво”: анатомія і проблеми // Маршрутами історії. Київ, 1990.
285. Панчук М. Микола Міхновський – передвісник українського організованого націоналізму // Визвольний шлях. 2000. Кн. 5 (626). С. 3–14.
286. Парсаджанова В.С. Депортация населения Западной Украины и Западной Белоруссии в 1939–1941 гг. // Новая и новейшая история. 1989. № 2.

287. Первый съезд Коммунистической партии (большевиков) Украины. 5–12 июля 1918 года. Протоколы. Київ, 1968.
288. Петлюра С. Статті; Листи. Документи. Т. 3. Київ, 2001.
289. Політична історія ХХ століття: Навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / В. Ф. Салабай, Л.: О. Панчук, Я. А. Титаренко та ін. Київ, 2001.
290. Політичні партії у Волинській області: Збірник інформаційних матеріалів / За заг. Ред. В. Є. Ковальчука. Київ, 1997.
291. Політичні партії України / За ред. проф. В. М. Якушина. Київ, 1996.
292. Положення про Демократичний конгрес // Літ. Україна. 1991. 7 лютого.
293. Полонська-Василенко Н. Історія України: 1900–1923 рр. Київ, 1990.
294. Постанови з'їзду народів // Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У двох томах. Київ: Наук. думка, 1996. Т. 1. С. 307–312.
295. Примут М. Політико-правове регулювання діяльності політичних партій. Донецьк, 2001. 338 с.
296. Прокоп М. Україна і українська політика Москви // Освіта. 1991. 13, 17 вересня.
297. Пуфлер Е. Партійна система незалежності України: особливості формування, тенденції подальшої трансформації. Київ, 1997.
298. Реабілітовані історією: У двадцяти семи томах. Волинська область / Головна редколегія: (голова П.: Т. Тронько, заступники голови О. П. Реєнт, С. А. Кокін та ін.); редколегія тому (голова О. І. Курилюк, відповідальний секретар М. М. Кучерепа та ін.). Кн. 1. Луцьк: ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2010. 976 с.
299. Революція на Україні (по мемуарам белых). Київ, 1990.
300. Реєнт О. П. У робітних історичної науки. Київ, 1999.
301. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок ХХ ст.). Київ, 2003.
302. Реєнт О. Українська революція. Київ, 1996.
303. Розумний М. Політичний вибір України. Київ, 1999.
304. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації. Київ, 2001.
305. Романчук О. Ультиматум. Київ, 1990.
306. Рубан В. В., Серегина Н. С. Многопартийная система Украины: как она есть. Харьков, 1998.
307. Рубльов О. С., Черненко Ю. А. Сталініщина и доля західноукраїнської інтелігенції (20–50-ті роки ХХ ст.). Київ, 1994.
308. Рудич Ф. М. та ін. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку. Київ: Парл. вид-во, 2006. – 412 с.
309. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України. Львів, 1994.
310. Рудько М. П. Революційне народництво і українські “громади” // Укр. істор. журнал. 1968. № 9.
311. Рудько М. П. Революційні народники на Україні (70-і роки ХІХ ст.). Київ, 1973. .
312. Русначенко А. М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х років. Київ, 1998.
313. Русначенко А. М. Пробудження: робітничий рух на Україні в 1989–1993 рр. Київ, 1995.
314. Русначенко А. М. Розумом і серцем: Українська суспільно-політична думка 1940 – 1980-х років. Київ, 1999.
315. Савельєв В. Л. Чи був П. Ю. Шелест виразником українського автономізму? // Укр. іст. журн. 1991. № 4.
316. Савельєв В. Сторінки політичної біографії М. В. Підгорного // Укр. істор. журнал. 1991. № 1.
317. Савчин М. С. Правомонархічні організації в Росії // Наук. праці з проблем політ. історії. Київ, 1991. № 169.
318. Самарцев І. І. Чорносотенці на Україні. 1905–1917 рр. // Укр. істор. журнал. 1992. № 1.

319. Самостійна Україна: Збірник програм українських політичних партій початку ХХ століття. Тернопіль: РВВ Управління по пресі, 1991. 82 с.
320. Світлянко С. Т. Народництво в Україні: сучасний погляд на проблему // Укр. іст. журнал. 1997. № 3, 4.
321. Сергійчук В. І. ОУН–УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. Київ, 1996.
322. Сергійчук В. Симон Петлюра. Київ, 2009.
323. Сергійчук В. Українська соборність. Відродження українства в 1917–1920 роках. Київ: Українська Видавнича Спілка, 1999. 412 с.
324. Скрипник М.О. Головна права. Партія “Союз русского народа” // Наук. праці з проблем політ. історії. Київ, 1991. № 169.
325. Сливка Ю. Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії (1920–1939). Київ, 1985.
326. Сливка Ю. Ю. Сторінки історії КПЗУ. Львів, 1989.
327. Смоляр Л. О. Минуле заради майбутнього. Жіночий рух Наддніпрянської України другої половини ХІХ – поч. ХХ ст.: сторінки історії. Одеса, 1998. 408 с.
328. Соєр Т. Побудова «здорової» партії. Київ, 2000. 412 с.
329. Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія (1918–1920 рр.). Київ: Пошуково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», Видавничий центр «Просвіта», 1999. 508 с.
330. Спирин Л. М. Крушение помещичьих партий в России (начало ХХ в.). 1920 г. Москва, 1977.
331. Спирин Л. М. Россия. 1917 год: Из истории борьбы политических партий. Москва, 1987.
332. Старух О. В. Український трикутник: унітаристи, самостійники, федералісти // Українська революція: 1917 – початок 1918 рр. (Проблеми, пошуки, узагальнення). Запоріжжя: Просвіта, 1998. С. 65–118.
333. Старцев В. И. Российские массоны ХХ века // Вопросы истории. 1989. № 9.
334. Статут Всеукраїнського об'єднання демократичних сил “Злагода”. Київ, 1999.
335. Статут спілки офіцерів України // Народна газета. 1991. № 11.
336. Статут. Програма Аграрної партії України // Аграрна Україна. 1997. Черв.
337. Стахів М. Народні маси в русі. Історія українського політичного руху. Львів, 1939.
338. Стахів М. Хто будував советську владу в Україні // Народна газета. – 1991. № 10, 11.
339. Субтельний О. Україна: історія. Київ : Либідь, 1993. 720 с.
340. Сусоров В.Д. Про програму і тактику партії есерів у 1907–1914 рр. // Наук. праці з проблем політ. історії. Київ, 1991. № 169.
341. Сухий О. Галичина: між Сходом і Заходом. Нариси історії ХІХ – початку ХХ ст. Львів, 1997.
342. Сухий О. М. Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). Львів, 1998. 131 с.
343. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Вип. 8. Київ, Миколаїв, 2006.
344. Телешун С. О. Національне питання в програмах українських політичних партій в кінці ХІХ – на початку ХХ століття. Київ, 1996. 130 с.
345. Тимошенко О. П. РУП і УСП: програмні вимоги з національного питання і взаємовідносини на початку ХХ століття // Вісник Київського університету. Історія. Вип. 34. Київ: Київський університет, 1996. С. 51–61.
346. Тиский М. Т. Історія виникнення народного руху України на Волині. Луцьк, 2001.
347. Тиский М. Г. Весна тривог і надій. Луцьк, 1999.
348. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945) Львів, 1995.
349. Троцький Л. Інструкція агітаторам на Україні // Київ. 1990. № 12.
350. Удовиченко О. І. Україна у війні за державність: Історія організації і бойових дій

- Українських Збройних Сил 1917–1921. Київ: Україна, 1995. 206 с.
351. Україна – Польща: важкі питання. Матеріали II міжнародного семінару істориків “Українсько-польські відносини в 1918–1947 роках”, Варшава, 22–24 травня 1997. Т. 1–2. / Відп. ред. Микола Кучерепа. Варшава, 1998.
 352. Україна в Другій світовій війні у документах. Зб. нім. арх. матеріалів. – Т. 1. – Львів, 1997.
 353. Україна посткомуністична: суперечності та перспективи розвитку // Політична думка. 1993. № 1.
 354. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії. Київ, 1997.
 355. Українська Гельсінська група: 1978–1982: Документи і матеріали. Торонто; Балтимор, 1983.
 356. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод: В 4 т. Харків, 2001.
 357. Українська державність, у ХХ ст. історико-політологічний аналіз / О.Дергачов (кер. авт. кол.). Київ, 1996.
 358. Українська республіканська партія: Програмні документи. Київ, 1991.
 359. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. Документи і матеріали. У трьох томах / Упор. Т. Гунчак і Р. Сольчаник. Нью-Йорк: Сучасність, 1983. Т. 1. 510 с.
 360. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У двох томах. Київ: Наук. думка, 1996. Т. 1. 588 с.
 361. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У двох томах. Київ: Наук. думка, 1997. Т. 2. 422 с.
 362. Український консерватизм і гетьманський рух: історія, ідеологія, політика. Київ, 2000. 464 с.
 363. Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків: До 100-річчя прибуття перших українських поселенців до Канади. Київ, 1990.
 364. Українські ліві: між ленінізмом і соціал-демократією / За ред. О. Гараня, О. Майбороди. Київ, 2000.
 365. Уткін О. І. Релігійні центри та організації української діаспори в країнах Заходу // Укр. іст. журнал. 1992. № 9.
 366. Франко І. Галицьке українофільство // Франко І. Збір. тв. : У 50 т. Т. 46. Київ, 1985. Кн. 1. С. 442–447.
 367. Франко І. До історії соціалістичного руху // Іван Франко: про соціалізм і марксизм. Нью-Йорк, 1966. С. 121–151.
 368. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції. 1917–1920 рр. Нью-Йорк: Вид-во Чарторийських, 1969. Т. 1. 152 с.; Т. 2. 184 с.; Т. 3. 160 с.; Т. 4. 192 с.
 369. Чмир С. Г. Українська Демократично-Радикальна партія: організаційний устрій, чисельність, соціальний склад (1905–1908 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. 6. Запоріжжя, 1999. С. 76–89
 370. Чорна книга України: 36. документів, архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень. Київ, 1998.
 371. Чорновіл В. Скільки партій потрібно Україні? // Вісті Комбатанта. 1997. № 4. С. 20–23.
 372. Шаповал В. І. Україна ХХ століття: особи та події в контексті важкої історії. Київ, 2001. № 2.
 373. Шаповал Ю. І. Сталінізм і Україна // Укр. іст. журнал. 1990. № 12.
 374. Шаповал Ю. І. та ін. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні. Особи, факти, документи. Київ, 1997.
 375. Шаповал Ю. І. У ті трагічні роки: сталінізм на Україні. Київ, 1990.

376. Шаповал Ю. І. Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії. Київ, 1993.
377. Шаповал Ю. У ті трагічні роки. Сталінізм на Україні. Київ, 1990.
378. Шатайло О. Генерал Юрко Тютюнник. Львів, 2000.
379. Швагуляк М. “Українська карта”: (Українське питання у міжнародній політиці напередодні та на початку, Другої світової війни)// Дзвін. - 1990:-№ 7.
380. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності: Курс лекцій: Навч. посіб. Київ, 1999.
381. Шелест П. Холодна відлига // Київ. 1990. № 9.
382. Шморгун Ц. М. З історії соціал-демократичних організацій України напередодні і в період першої російської революції (1905–1907 рр.). Новий Підхід // Укр. істор. журнал. 1990. № 2.
383. Якимович Б. Драма Карпатської України (Події 1938–39 рр. на Закарпатті і спроба їх сучасної оцінки // Дзвін. 1990. № 11.
384. Яковлев Ю. Культурно-просвітня діяльність Русько-української радикальної партії наприкінці ХІХ ст. // Українознавчі студії. Вип. 15–16. 2014–2015. Науково-теорет. журнал Ін-ту укр.-ства при Прикарпат. нац. ун-ті ім. Василя Стефаника.
385. Яковлев Ю. Микола Ковалевський і РУРП у Галичині (1890–1897) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 23. Львів, 2013.
386. Яковлев Ю. Роман Яросевич – провідний діяч РУРП у першій половині 1890-х рр. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2013. Вип. 23–24.
387. Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях в 30–50-ті роки ХХ ст. (Історико-політологічний аспект). Луцьк, 1995.
388. Яценко В. Я. Українські партійно-політичні сили в 1917–1920 рр.: особливості структуризації // Вісник Дніпропетровського університету. Історія та археологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. С. 73–83.